

BEZPIECZEŃSTWO

W

Publicznej Szkole Podstawowej

im. Bolesława Chrobrego

w Zarębach

PROCEDURY I REGULAMINY

Szkolny Zespół Kryzysowy (SZK)

W skład SZK wchodzi:

1. Dyrektor szkoły
2. Wicedyrektor szkoły
3. Pedagog szkolny (jeśli jest zatrudniony)
4. Nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa
5. Zespół ds. bezpieczeństwa i pomocy przedmedycznej -nauczyciele wychowania fizycznego
6. Pracownik szkoły-woźni
7. Pracownik sekretariatu szkoły

Telefony alarmowe:

999 - pogotowie ratunkowe

998 - straż pożarna

997 - policja

992 - pogotowie gazowe

994 - pogotowie wodno-kanalizacyjne

991 - pogotowie energetyczne

112 - numery alarmowe z telefonu komórkowego

987 – Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego

800 120 226 – Infolinia Policji (połączenie bezpłatne)

Telefony służb gminnych:

- Burmistrz Miasta i Gminy Chorzele- (29) 751 65 40

- Komisariat Policji w Chorzelach- (29) 756 73 50 ; 537 023 465

- Straż Pożarna-Przasnysz- (29) 752-65-31

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej- (29) 751 54 71

Opracowanie zawiera:

1.Regulamin bezpiecznego zachowania się uczniów w szkole

- 1.1. Bezpieczeństwo i higiena.
- 1.2. Zasady zachowania się uczniów przebywających na terenie obiektu szkolnego w czasie trwania zajęć i po ich zakończeniu.
- 1.3. Zasady korzystania z pomieszczeń szkoły, urządzeń i sprzętu szkolnego.
- 1.4. Regulamin bloku sportowego i boiska szkolnego.

2.Strategie zarządzania kryzysem w szkole. Procedury ogólne.

- 2.1. Ogólny schemat zarządzania kryzysem w szkole.
- 2.2. Realizatorzy działań kryzysowych. Zadania poszczególnych instytucji.
- 2.3. Zakres obowiązków pracowników szkoły na wypadek krytycznych zdarzeń szkolnych.
- 2.4. Schemat postępowania działań interwencyjnych.
- 2.5. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej.

3. Procedury szczegółowe

- 3.1. Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją.
 - 3.1.1. Procedura postępowania w sytuacji podejrzenia ucznia o spożywanie alkoholu lub innych środków odurzających na terenie szkoły lub gdy na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.
 - 3.1.2. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) zauważy, że uczeń pali papierosy, e- papierosy.
 - 3.1.3. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk.
 - 3.1.4. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.
 - 3.1.5. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek ujawnienia zachowań agresywnych.
 - 3.1.6. Procedura postępowania wobec ucznia sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.
 - 3.1.7. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.
- 3.2. Procedury usprawiedliwiania nieobecności uczniów oraz egzekwowania systematycznego uczęszczania na zajęcia szkolne.
- 3.3. Procedura postępowania w przypadku złamania zakazu używania telefonów komórkowych na terenie szkoły.
- 3.4. Procedura reagowania – próba samobójstwa ucznia.

- 3.5.** Procedura reagowania – żałoba po śmierci ucznia (uwaga: z wyjątkiem śmierci samobójczej).
- 3.6.** Procedura reagowania – konieczność zawiadomienia o śmierci ucznia.
- 3.7.** Procedura reagowania – epizod psychotyczny ucznia.
- 3.8** Procedura reagowania - wypadek w szkole.
- 3.9.** Procedura reagowania- incydent bombowy.
- 3.10** Zasady postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika na teren szkoły.
- 3.11.** Zasady zachowania się w sytuacji zakładniczej.
- 3.12.** Zasady zachowania się podczas operacji antyterrorystycznej.
- 3.13.** Zasady postępowania w przypadku otrzymania podejrzanej przesyłki.
- 3.14.** Procedura postępowania w przypadku uczniowskich wagarów, pojedynczych ucieczek z lekcji czy samowolnego opuszczenia szkoły.
- 3.15.** Procedura zwalniania uczniów z zajęć edukacyjnych.
- 3.16.** Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń samowolnie opuści świetlicę szkolną.
- 3.17.** Procedura postępowania nauczyciela w przypadku zachowania ucznia uniemożliwiającego prowadzenie lekcji.
- 3.18.** Procedura powiadamiania rodziców ucznia o trudnych sytuacjach wychowawczych.
- 3.19.** Procedura postępowania w przypadku nieodpowiedniego stroju i wyglądu ucznia.
- 3.20.** Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) wykryje fałszerstwo.
- 3.21.** Procedura postępowania w sytuacji naruszenia nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły.
- 3.22.** Procedura postępowania w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności.
- 3.23.** Procedura postępowania nauczyciela w przypadku kradzieży.
- 3.24.** Procedura postępowania w przypadku złego samopoczucia ucznia.
- 3.25.** Procedura kontaktów z rodzicami.
- 3.26.** Procedura postępowania wobec rodziców zgłaszających się po odbiór dzieci w stanie nietrzeźwym.
- 3.27** Procedura postępowania wychowawcy w przypadku zaniedbywania uczniów przez rodziców pod względem zdrowotnym oraz zapewniania podstawowych potrzeb życiowych.
- 3.28.** Procedura postępowania w przypadku pożaru.
- 3.29.** Procedura postępowania w przypadku posiadanie przez uczniów niebezpiecznych narzędzi lub przedmiotów (zagrożających w ocenie dorosłych zdrowiu lub życiu innych np. scyzoryk, kij, straszaki broni, gaz, itp.).
- 3.30.** Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole.
- 3.31.** Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia.
- 3.32.** Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów

3.33. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.

4. Procedury reagowania w przypadku wystąpienia w szkole zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego.

4.1. Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych – procedura reagowania.

4.2. Cyberprzemoc – procedura reagowania.

4.3. Naruszenia prywatności nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystywania danych osobowych lub wizerunku dziecka lub pracownika szkoły- procedura reagowania.

4.4. Zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu – procedura reagowania.

4.5. Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią – procedura reagowania.

4.6. Seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich – procedura reagowania.

4.7. Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nie umiejętność odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam – procedury reagowania.

4.8. Łamanie prawa autorskiego – procedura reagowania.

4.9. Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online – procedura reagowania.

1. REGULAMIN BEZPIECZNEGO ZACHOWANIA SIĘ UCZNIÓW W SZKOLE

Opracowany na podstawie:

1. *Ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018r. poz. 967, 2245, Dz. U. 2019r. poz. 730)*
2. *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016r.- Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018r., poz. 996, 1000, 1290, 1669, 2245, z 2019r. poz. 534, 730,761)*
3. *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 poz.69; z 2009r. poz. 1130, z 2010r. poz. 1408; z 2011r. poz. 968; Dz.U. 2018r. poz.2140)*
4. *Statutu Publicznej Szkoły Podstawowej w Zaręczach*
5. *Programu wychowawczo-profilaktycznego*

WSTĘP

Ileokroć w niniejszym dokumencie jest mowa o:

- 1) **szkole** – należy przez to rozumieć Publiczną Szkołę Podstawową im. Bolesława Chrobrego w Zaręczach;
- 2) **statucie** – należy przez to rozumieć Statut Publicznej Szkoły Podstawowej im. Bolesława Chrobrego w Zaręczach;
- 3) **dyrektorze**- należy przez to rozumieć dyrektora PSP w Zaręczach
- 4) **nauczycielu** – należy przez to rozumieć także wychowawcę i innego pracownika pedagogicznego PSP w Zaręczach;
- 5) **pracownikowi szkoły**- należy przez to rozumieć pracowników zatrudnionych w PSP w Zaręczach;
- 6) **rodzicu**- należy przez to rozumieć rodzica oraz opiekuna prawnego ucznia/dziecka
- 7) **uczniu**- należy przez to rozumieć ucznia uczęszczającego do PSP w Zaręczach oraz dziecko uczęszczające do oddziału przedszkolnego.

1.1. Bezpieczeństwo i higiena

1. Uczniowie mają prawo do:
 - 1) ochrony swego zdrowia i bezpieczeństwa,
 - 2) uzyskania pierwszej pomocy w razie wypadku lub nagłego zachorowania.
2. Uczniowie mają obowiązek:
 - 1) podczas przerw zachowywać się spokojnie, nie biegać, nie zagrażać swoim zachowaniem bezpieczeństwu innych, nie wychodzić poza teren szkoły,
 - 2) wchodzić do sal lekcyjnych pod opieką nauczyciela,

- 3) po ostatniej lekcji w danym dniu zejść do szatni pod opieką nauczyciela, spokojnie ubrać się i opuścić szkołę,
 - 4) respektować regulaminy pracowni przedmiotowych,
 - 5) o złym samopoczuciu zameldować wychowawcy lub innemu nauczycielowi.
3. Uczniowie nie mogą:
- 1) zapraszać do szkoły osób obcych;
 - 2) nosić biżuterii zagrażającej bezpieczeństwu;
 - 3) wносить papierosów i innych używek, substancji łatwopalnych, oraz leków (uwaga: leki mogą być używane tylko w przypadku pisemnej informacji rodziców o konieczności ich stosowania);
 - 4) pić alkoholu, używać środków odurzających i palić tytoniu;
 - 5) przynosić do szkoły przedmiotów zagrażających bezpieczeństwu własnemu i innych;
 - 6) niszczyć mienia szkoły stanowiącego własność społeczną.

1.2. Zasady zachowania się uczniów przebywających na terenie obiektu szkolnego w czasie trwania zajęć i po ich zakończeniu

1. Uczniowie mogą przebywać na terenie szkoły w czasie trwania zajęć szkolnych i po zajęciach pod opieką pracowników szkoły.
2. Uczniowie, którzy są członkami kół zainteresowań i SKS, mogą przebywać na terenie szkoły w uzgodnieniu z nauczycielem prowadzącym dane zajęcia.
3. W uzasadnionych przypadkach uczniowie mogą przebywać w szkole tylko za zgodą dyrektora.
4. Uczniowie przebywający na terenie obiektu szkolnego zobowiązani są do przestrzegania tygodniowego planu zajęć, w szczególności do punktualnego rozpoczynania zajęć.
5. W czasie przerw między lekcjami w okresie jesienno – zimowym uczniowie przebywają na korytarzach szkolnych, natomiast w okresie wiosenno – letnim mogą opuścić budynek szkolny i przebywać na ławeczkach przed szkołą lub boisku szkolnym pod opieką pełniącego dyżur nauczyciela.
6. Po przyjsciu do szkoły uczeń pozostawia w szatni wierzchnie okrycie.
7. Od rozpoczęcia zajęć do ich zakończenia uczeń nie może opuszczać terenu szkoły.
8. Jeżeli zajęcia edukacyjne wymagają opuszczenia terenu szkoły, uczniowie wychodzą poza teren szkoły pod opieką prowadzącego zajęcia nauczyciela:
 - 1) nauczyciel wyznacza godzinę i miejsce spotkania przed wyjściem poza teren szkoły (wycieczki, rajdy, biwaki, kino, inne);
 - 2) nauczyciel ponosi całkowitą odpowiedzialność za uczniów pozostających pod jego nadzorem;
 - 3) nauczyciel organizuje wycieczkę zgodnie z regulaminem wycieczek.
9. Na wycieczce szkolnej uczeń stosuje się do regulaminu wycieczki szkolnej, który podpisuje przed rozpoczęciem wycieczki.
10. Wszystkie imprezy i zajęcia organizowane na terenie szkoły po zakończeniu zajęć lekcyjnych mogą odbywać się jedynie za zgodą dyrektora szkoły.

11. Uczniowie zobowiązani są do poszanowania majątku szkolnego i dbania o czystość i estetykę pomieszczeń oraz terenów wokół szkoły, utrzymania czystości i higieny w sanitariatach.
12. Na klatkach schodowych obowiązuje ruch prawostronny i zakaz biegania.
13. Dla zachowania bezpieczeństwa w czasie przerw obowiązuje zakaz biegania również na korytarzach szkolnych oraz otwierania okien bez zgody nauczyciela dyżurnego.
14. W przypadku zagrożenia pożarowego i ogłoszenia akcji ewakuacyjnej uczniowie zobowiązani są zachować spokój i podporządkować się poleceniom nauczyciela lub kierującego akcją ewakuacyjną.
15. Na terenie szkoły obowiązuje zakaz korzystania z telefonów komórkowych oprócz sytuacji określonych w statucie szkoły.
16. Podczas lekcji obowiązuje zakaz konsumowania posiłków.

1.3. Zasady korzystania z pomieszczeń szkoły, urządzeń i sprzętu szkolnego

1. Uczeń może korzystać ze wszystkich pomieszczeń szkolnych z wyjątkiem pomieszczeń gospodarczych oraz ze sprzętu szkolnego i pomocy naukowych za wiedzą i zgodą, a także pod nadzorem wychowawcy lub nauczyciela prowadzącego zajęcia.
2. Zasady przebywania w pomieszczeniach biblioteki, pracowni szkolnych, sal klasowych oraz zasad korzystania ze sprzętu i wyposażenia tych pomieszczeń podane są w odrębnych regulaminach.
3. Uczniowie zobowiązani są do szanowania i dbania o powierzone im mienie szkolne, pomoce naukowe i sprzęt służący wszystkim uczniom i pracownikom szkoły i używania go zgodnie z przeznaczeniem i zachowaniem zasad bezpieczeństwa.
4. W przypadku uszkodzenia lub zniszczenia mienia szkolnego uczeń zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie nauczyciela. Jeżeli szkoda powstała w wyniku rażącego zaniedbania, kradzieży lub spowodowana została rozmyślnie przez ucznia rodzice zobowiązani są do niezwłocznego jej pokrycia.
5. Zachowanie w szatni:
 - 1) każda klasa ma przydzielone miejsce w szatni;
 - 2) uczniowie mogą przebywać w szatni tylko w celu pozostawienia wierzchniej odzieży;
 - 3) po zakończonych lekcjach uczniowie klas młodszych (1-3) schodzą do szatni pod opieką nauczyciela;**
 - 4) uczeń może przebywać tylko w części przeznaczonej dla jego klasy;
 - 5) uczniowie mają obowiązek szanować własne i cudze rzeczy pozostawione w szatni.
6. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za cenne przedmioty, kosztowne obuwie i odzież pozostawione w szatni.
7. Szczegółowe zasady stanowią odrębny regulamin.

1.4. Regulamin bloku sportowego i boiska szkolnego

1. W bloku sportowym mogą przebywać wyłącznie uczniowie, którzy aktualnie mają lekcje wychowania fizycznego.
2. Podczas ćwiczeń na sali gimnastycznej obowiązuje zmiana obuwia i strój sportowy.
3. Szatnie służą wyłącznie do przebierania się.
4. Zabrania się przesiadywania uczniów w szatniach.
5. Szatnie są udostępniane przez nauczyciela wychowania fizycznego, który monitoruje bezpieczeństwo przebywających w nich uczniów oraz wykorzystywanie ich zgodnie z przeznaczeniem.
6. Uczniowie niećwiczący przebywają pod opieką nauczyciela prowadzącego lekcje wychowania fizycznego.
7. **Po dzwonku na lekcję uczniowie wychodzą na boisko szkolne lub wchodzą do sali gimnastycznej tylko pod opieką nauczyciela.**
8. **Uczniowie nie mogą wchodzić w czasie przerwy na salę gimnastyczną bez wiedzy nauczyciela ani prowadzić działań sportowych bez opieki nauczyciela.**
9. Zabrania się uczniom wchodzenia do magazynu sportowego bez zezwolenia nauczyciela.
10. Każdy wypadek mający miejsce w bloku sportowym i na boisku podczas przerwy i w czasie lekcji wychowania fizycznego uczeń ma obowiązek zgłosić nauczycielowi, a nauczyciel -dyrektorowi szkoły.
11. Nauczyciel odpowiada za udzielenie uczniowi pierwszej pomocy przedmedycznej, a w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia ucznia wzywa pogotowie ratunkowe.
12. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za przedmioty pozostawione w szatni sportowej.
13. Szczegółowe zasady określa regulamin sali gimnastycznej i salki zabaw, tablica informacyjna –sala gimnastyczna, tablica informacyjna – boisko.

2. STRATEGIE ZARZĄDZANIA KRYZYSEM W SZKOLE. PROCEDURY OGÓLNE

Procedury i strategie to narzędzie efektywnego reagowania na trudne lub zaskakujące sytuacje wychowawcze. Szczególny obowiązek reagowania na niepokojące sygnały i zachowania ucznia spoczywa na nauczycielach. Szkoła zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania problemu i podejmowania oddziaływań profilaktycznych (uprzedzających), wychowawczych (interwencyjnych), a czasami także resocjalizacyjnych (naprawczych). Strategie są strukturą dynamiczną.

2.1 Ogólny schemat zarządzania kryzysem w szkole

1. Ogólny schemat reagowania na różne zdarzenia kryzysowe:

- 1) okres przed kryzysem – działania uprzedzające;
- 2) okres kryzysu i bezpośrednio po kryzysie – działania interwencyjne;
- 3) później – działania naprawcze.

2. Działania uprzedzające:

- 1) zebranie informacji o skali zjawisk mających wpływ na powstanie kryzysu (identyfikacja potencjalnych ofiar, czynników spustowych, in.);
- 2) poznanie dostępnej infrastruktury pomocy;
- 3) poznanie skutecznych i dostępnych form pomocy;
- 4) opracowanie planu kryzysowych działań wg algorytmu, w tym procedur powiadamiania, ochrony i wsparcia psychicznego;
- 5) rozpoznanie potrzeb szkoleniowych kadry;
- 6) przeszkolenie i ćwiczenia w zakresie stosowania procedur, działań wynikających z planów kryzysowych;
- 7) przygotowanie zarządzających szkołą oraz koordynatorów bezpieczeństwa do działań w kryzysie;
- 8) "oswajanie" z psychologicznymi konsekwencjami narażenia na stres pourazowy, przekazywanie sugestii co do roli wzajemnej pomocy, pomocy specjalistycznej, ryzyka zachowań, reakcji destrukcyjnych;
- 9) przeprowadzenie przez wychowawców zajęć z uczniami na temat zachowania bezpieczeństwa w szkole, procedur zachowania w sytuacji nadzwyczajnej oraz obowiązków wynikających z poszanowania drugiego człowieka(na początku roku szkolnego i w miarę bieżących potrzeb).

3. Działania interwencyjne:

- 1) ochrona, kierowanie, łączenie;
- 2) działania formalne – powiadamianie organów nadrzędnych;
- 3) zebranie Szkolnego Zespołu Kryzysowego (wg potrzeb);
- 4) gromadzenie informacji o zdarzeniu, wstępna diagnoza;
- 5) koordynowanie napływających informacji;
- 6) inwentaryzacja problemów.
- 7) szacowanie priorytetów, nadawanie rangi: umiarkowanie ważne / bardzo ważne / ekstremalnie ważne;
- 8) ocena potrzeb;
- 9) informowanie;
- 10) koordynowanie i właściwe wykorzystanie zasobów ludzkich, oferowanej pomocy;
- 11) doraźna pomoc psychologiczna – defusing ,tj. spotkanie z osobami, które doświadczyły traumy, celem jego jest rozbrojenie ostrych reakcji kryzysowych, osłabienie napięcia.

4. Działania naprawcze:

- 1) koordynacja współpracy z innymi zaangażowanymi w działania instytucjami;

- 2) ocena potrzeb – ustalenie, w jaki sposób zdarzenie wpłynęło na stan psychiczny ludzi (uczniowie, personel, rodzice) i funkcjonowanie szkoły;
- 3) opracowanie programu poradnictwa kryzysowego adresowanego do poszczególnych grup, w tym uczniów i rodziców;
- 4) koordynacja pracy osób zaangażowanych w pomaganie poszkodowanym:
 - a) rozdzielanie zadań,
 - b) monitorowanie stresu,
 - c) budowanie powiązań,
 - d) gromadzenie i udostępnianie materiałów,
 - e) stałe gromadzenie informacji zwrotnych o efektywności działań;
- 5) kierowanie do specjalistów.

2.2. Realizatorzy działań kryzysowych. Zadania poszczególnych instytucji.

Realizacja wszelkich działań kryzysowych dotyczy bezpośrednio zaangażowanych w kryzys placówek, jak i instytucji nadzorujących, interweniujących i wspierających. Dyrektor, po zebraniu informacji o skali kryzysu, podejmuje decyzję o uzyskaniu pomocy z zewnętrznych zasobów.

1. Szkoła (obszar działań wewnętrznych):

- 1) powołanie Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- 2) opracowanie lub adaptacja znanych procedur na wypadek konkretnych zdarzeń;
- 3) omówienie poszczególnych procedur w ramach innych zespołów szkolnych;
- 4) podejmowanie działań interwencyjnych przez wychowawców, nauczycieli, pedagoga – niezwłoczne reagowanie na krytyczne zdarzenia wychowawcze;
- 5) zwracanie się po pomoc i interwencję do instytucji wymiaru sprawiedliwości, wojska, OC, policji, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego (wg kompetencji służb);
- 6) podejmowanie współpracy z placówkami wsparcia ogólnego i specjalistycznego;
- 7) organizowanie szkolnych form pomocy i wsparcia (np.: udzielanie konsultacji pedagogicznych, zajęć socjoterapeutycznych, in.).

2. Placówki wsparcia ogólnego (Wydział UG, Kuratorium Oświaty, PPP, i in.):

- 1) wsparcie w działaniach kryzysowych wg kompetencji;
- 2) nadzór merytoryczny;
- 3) badanie, monitorowanie skuteczności;
- 4) edukacja;
- 5) organizowanie treningów;
- 6) koordynowanie wsparcia specjalistycznego.

2.3. Zakres obowiązków pracowników szkoły, na wypadek krytycznych zdarzeń szkolnych

1. Zespół udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej :

- 1) udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej: n-le wych. fizycznego, przeszkoleni nauczyciele;
- 2) zgłaszanie potrzeb pomocy medycznej (wg oceny zagrożenia życia, zdrowia);
- 3) angażowanie osób towarzyszących uczniom odwożonym do szpitala;
- 4) udzielanie uczniom informacji o ew. konsekwencjach dla zdrowia, jakie niesie ze sobą incydent;
- 5) przekazanie lekarzom kluczowych informacji o sytuacji poszkodowanych.

2. Wychowawca, inni nauczyciele:

- 1) powiadomienie uczniów w klasie i podjęcie tematu w dyskusji (jeśli jest to właściwe);
- 2) niezwłoczne zidentyfikowanie uczniów potrzebujących porady, pomocy i zawiadomienie o tym psychologa, pedagoga lub specjalistę wspierającego szkołę;
- 3) eskortowanie uczniów szczególnie pobudzonych, roztrzęsionych do miejsca udzielania pomocy;
- 4) monitorowanie stanu uczniów w okresie późniejszym;
- 5) towarzyszenie uczniom rannym, chorym;
- 6) angażowanie zespołu klasowego w konstruktywne lub pożądane formy aktywności (w zależności od rodzaju zdarzenia);
- 7) zmniejszanie dolegliwości skutków (w okresie po zdarzeniu).

3. Pedagog (jeśli jest zatrudniony):

- 1) koordynowanie działań związanych z pomocą psychologiczną, w tym zgłaszanie zapotrzebowania wsparcia w tym zakresie;
- 2) stałe udzielanie informacji – informacja jest podstawową formą pomocy w sytuacji krytycznej;
- 3) pozostawanie w stałym kontakcie z wychowawcami;
- 4) kontaktowanie się z sąsiednimi szkołami w sprawie ew. wsparcia w opiece nad uczniami;
- 5) prowadzenie ewidencji uczniów, którym należy udzielać pomocy;
- 6) informowanie rodziców o konieczności udzielania pomocy i zachęcanie do kontynuowania stosownych form pomocy poza szkołą;
- 7) pomoc rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na zdarzenie kryzysowe;
- 8) pomoc pracownikom szkoły w radzeniu sobie z własnymi reakcjami na zdarzenie kryzysowe.

4. Sekretariat szkoły:

- 1) zawiadamianie członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego o miejscach, terminach spotkań;
- 2) kierowanie służb interweniujących do miejsca incydentu, udzielanie informacji o topografii budynku, specyficznych cechach sytuacji;
- 3) kierowanie wszelkich telefonów, zapytań od mediów do dyrektora szkoły (osoby wyznaczonej do kontaktów z mediami);
- 4) udzielanie innej możliwej pomocy w sytuacjach kryzysowych.

2.4. Schemat postępowania działań interwencyjnych

1. Dyrektor:

- 1) ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia;
- 2) pozyskuje kluczowe informacje (co się stało, kto był zaangażowany, kto był świadkiem, jak zdarzenie się zaczęło);
- 3) w uzasadnionych sytuacjach – powiadamia policję (997, 112), straż pożarną (998,112), pogotowie ratunkowe (999, 112);
- 4) rozpoczyna realizację szkolnych procedur: ewakuacji, przeciwpożarowej, bombowej, inne (w zależności od zdarzenia);
- 5) powołuje Szkolny Zespół Kryzysowy;
- 6) w uzasadnionych sytuacjach – wzywa placówkę wsparcia, np.: PPP, Centrum Zarządzania Kryzysowego;
- 7) zawiadamia przez ogłoszenie lub w inny dostępny sposób personel szkoły;
- 8) chroni (odizolowuje) wszystkich, którzy byli narażeni na niebezpieczeństwo;
- 9) podejmuje działania zapobiegające dezinformacji, chaosowi;
- 10) upewnia się, że wszyscy pozostali uczniowie (personel) są bezpieczni;
- 11) zarządza kontrolę wejść/wyjść w szkole;
- 12) utrzymuje kontakt z personelem szkoły, aby monitorować sytuację;
- 13) kieruje uczestnikami zdarzeń;
- 14) na bieżąco zawiadamia jednostkę policji / straży pożarnej o przebiegu zdarzeń, monitoruje o zmianach;
- 15) zbiera świadków, poszkodowanych w zdarzeniu, jeśli to możliwe;
- 16) zbiera kluczowe informacje niezbędne do dalszych działań;
- 17) organizuje udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej rannym (zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom);
- 18) kontroluje obecność uczniów i personelu;
- 19) zleca zabezpieczenie miejsca zdarzeń, śladów;
- 20) współpracuje z policją lub odpowiednimi służbami w rozwiązaniu problemu;
- 21) kieruje współpracą personelu ze służbami;

- 22) zawiadamia służby interweniujące, personel, rodziców/opiekunów o ustabilizowaniu sytuacji;
- 23) inicjuje działania naprawcze.

2.5. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej

1. Dyrektor szkoły może nawiązać współpracę z przedstawicielami mediów zanim nastąpi kryzys.
2. Współpracuje z Wydziałem Społecznym i Szkolnym Zespołem Kryzysowym w przygotowywaniu oficjalnych komunikatów dla mediów.
3. Dyrektor szkoły wyznacza osobę spośród personelu szkoły lub zespołu kryzysowego, odpowiedzialną za kontakt z dziennikarzami.
4. Wyłącznie osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły przekazuje informacje do mediów.
5. Dyrektor szkoły wyznacza miejsce, z którego będą udzielane informacje podczas kryzysu.
6. Należy zwrócić uwagę, aby dziennikarze otrzymywali informacje od wyznaczonego personelu i nie „werbowali” rozmówców spośród uczniów.

3. PROCEDURY SZCZEGÓŁOWE

3.1. Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją

Do podejmowania działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych w szkole zobowiązuje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. 2018 poz. 214).*

W myśl tego dokumentu szkoły i placówki podejmują działania interwencyjne polegające na powiadomieniu rodziców i policji w sytuacjach kryzysowych, w szczególności, gdy dzieci i młodzież używają, posiadają lub rozprawdzają środki odurzające.

Podstawy prawne stosowanych procedur:

- 1) *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz.228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002r. Nr 11 poz.109 z późn. zm.) oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą (Dz. U. z 2018r. poz. 968)*
- 2) *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.)*
- 3) *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).*
- 4) *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. 2017r, poz. 2067)*
- 5) *Ustawa z dnia 25 lutego 1964r.- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 1964 Nr 9 poz. 59)*
- 6) *Ustawa z dnia 20 maja 1971r.- Kodeks wykroczeń (Dz. U.1971 Nr 12 poz.114)*
- 7) *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r.- Kodeks karny (Dz. U.1997 Nr 88 poz.553 ze zm.)*

- 8) *Ustawa z dnia 10 czerwca 2016r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. z 2016 poz. 904)*
- 9) *Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943)*
- 10) *Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.*
- 11) *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2015 poz. 1249) oraz rozporządzenie zmieniające- Dz.U. 2018r.poz. 214.*
- 12) *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 poz.69, z 2009r. poz. 1130, z 2010r. poz. 1408 , 2011r. poz. 968 oraz rozporządzenie zmieniające- Dz.U. 2018 poz.2140)*

3.1.1 Procedura postępowania w sytuacji podejrzenia ucznia o spożywanie alkoholu lub innych środków odurzających na terenie szkoły lub gdy na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających

1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa lub jest pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających, nauczyciel informuje o tym wychowawcę klasy i dyrektora szkoły.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Po konsultacji wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w obecności pedagoga szkolnego i/lub dyrektora szkoły. Zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej należy zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki. Z przeprowadzonej interwencji wychowawca/ pedagog sporządza notatkę, którą podpisują uczestnicy rozmowy.
5. Gdy rodzice odmawiają odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezienia do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji-decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. Gdy rodzice ucznia odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób, dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji.

7. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości,¹ policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
8. Jeżeli nadal obserwuje się postępujący proces demoralizacji dziecka, a rodzice nie współpracują ze szkołą, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
9. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
10. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43¹ ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

3.1.3. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) zauważy, że uczeń pali papierosy, e-papierosy.

1. Nauczyciel interweniujący powinien poinformować o tym fakcie wychowawcę klasy lub pedagoga.
2. Wychowawca (w porozumieniu z pedagogiem) wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów przez dziecko. Rozmowa odbywa się w obecności pedagoga lub dyrektora szkoły. Rodzic zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
3. Pedagog/wychowawca przeprowadza rozmowę profilaktyczno-ostrzegawczą z uczniem. Uczeń zobowiązuje się w formie pisemnej do niepalenia papierosów.
4. Wychowawca wpisuje punkty ujemne z zachowania zgodnie ze statutem.
5. W przypadku notorycznego łamania zakazu palenia papierosów traktowanego jako demoralizacja decyzją dyrektora szkoły sprawa zostaje przekazana odpowiednim organom (np. sąd rodzinny).

3.1.4 Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy).
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.

¹ Stężenie we krwi powyżej 0,5 ‰ alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³

3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

3.1.5. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.

1. Nauczyciel interweniujący w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją.
2. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
3. O swoich spostrzeżeniach nauczyciel interweniujący powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
4. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości plecaka, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
5. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel interweniujący dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w Polsce karalne jest:

1. posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
2. wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
3. udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
4. wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających, a także wyrabianie, posiadanie, zbywanie, nabywanie lub przechowywanie przyrządów służących do nielegalnego wytwarzania lub przetwarzania środków odurzających lub substancji psychotropowych.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego. W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia - prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

3.1.6 Procedura postępowania nauczycieli na wypadek ujawnienia zachowań agresywnych.

1. Nauczyciel, który zauważy zachowanie agresywne ucznia lub zostanie o nim poinformowany, zgłasza ten fakt wychowawcy klasy.

2. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia.
3. W przypadkach, gdy agresja jest skierowana na przedmioty, które w jej wyniku uległy zniszczeniu, wychowawca wraz z uczniem ustala, w jaki sposób uczeń może naprawić (zminimalizować) efekty swojego działania. O zdarzeniu i formie zadośćuczynienia informuje dyrektora szkoły i rodziców.
4. W przypadku, gdy agresja skierowana jest przeciwko drugiemu człowiekowi, wychowawca przeprowadza rozmowę ze sprawcą i poszkodowanym w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia. Rozmowę wyjaśniającą należy przeprowadzić, nie łącząc ze sobą stron sporu.
5. W przypadkach objętych przepisami kodeksu postępowania karnego stosuje się przepisy zawarte w tym kodeksie (przestępstwo ścigane z urzędu lub na wniosek poszkodowanego)

3.1.7. Procedura postępowanie wobec ucznia sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa

1. Nauczyciel interweniujący niezwłocznie powiadamia pedagoga/wychowawcę i dyrektora szkoły.
2. Wspólnie z pedagogiem/wychowawcą ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) wychowawcy lub pedagogowi pod opiekę.
4. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia – sprawcy.
5. Niezwłocznie w porozumieniu z dyrektorem powiadamia policję, w przypadku gdy sprawa jest z kategorii przestępstw z kodeksu karnego ściganych z urzędu lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Nauczyciel interweniujący, wychowawca/ pedagog zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły, używa noża i uciekając, porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

Institucje państwowe, dowiedziawszy się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub policję oraz przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia przestępstwa.(art.4 §2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).

7. Kategorie przestępstw z kodeksu karnego ścigane z urzędu:

- 1) udział w bójce lub pobiciu;
- 2) doprowadzenie małoletniego poniżej 15 lat do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej;
- 3) znęcanie się;
- 4) wywieranie wpływu na świadka w celu skłonienia do cofnięcia skarg lub wpłynięcia

- na złożone zeznania;
- 5) podrabianie dokumentów;
- 6) kradzież;
- 7) kradzież z włamaniem;
- 8) rozbój;
- 9) przywłaszczenie;
- 10) oszustwo.

3.1.8 Procedura postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

1. Nauczyciel interweniujący pozostawia poszkodowanego ucznia pod opieką osoby, która udziela pierwszej pomocy przedmedycznej, bądź zapewnia mu pomoc poprzez wezwanie lekarza w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Nauczyciel interweniujący niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
3. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia.
4. Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem niezwłocznie wzywa policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

3.2. Procedury usprawiedliwiania nieobecności uczniów oraz egzekwowania systematycznego uczęszczania na zajęcia szkolne.

1. Nauczyciele prowadzący zajęcia lekcyjne bezwzględnie odnotowują wszystkim nieobecnym na zajęciach uczniom nieobecność w dzienniku.
2. Na pierwszym organizacyjnym zebraniu z rodzicami należy przedstawić procedury związane z nieobecnościami w szkole. Rodzice składają wzór podpisu w dzienniku, który widniał będzie pod usprawiedliwieniem.
3. Uczniom uczestniczącym w zawodach sportowych, bądź konkursach przedmiotowych odbywających się w czasie zajęć lekcyjnych nie zaznacza się nieobecności, lecz wpisuje się odpowiednio informację „zawody”, „konkurs” (wpisu dokonuje nauczyciel-organizator lub wychowawca klasy na podstawie informacji od nauczyciela odpowiadającego za organizację zawodów sportowych, konkursów przedmiotowych, osoba zwalnająca podpisuje się w rubryce obok wpisu).
4. Uczeń zwalniany z lekcji w trakcie ich trwania musi przedstawić pisemną prośbę rodziców. Ucznia zwalnia wychowawca, dyrektor, a w przypadku ich nieobecności - nauczyciel przedmiotu, który odnotowuje zwolnienie w dzienniku lekcyjnym (nieobecność usprawiedliwiona znakiem „+”).
5. W szczególnych przypadkach uczeń zwalniany jest z lekcji telefonicznie przez rodzica poprzez sekretariat szkoły, a fakt ten zostaje zapisany w zeszycie zwolnień uczniów (zeszyt w sekretariacie szkoły).

6. W przypadku uskarżania się dziecka na złe samopoczucie nauczyciel kontaktuje ucznia z rodzicem. W przypadku gdy rodzice nie mogą odebrać dziecka, a stan zdrowia zagraża życiu, wzywane jest pogotowie. O zaistniałej sytuacji informuje się dyrektora.
7. **Wychowawca w terminie do 7 dni** od zakończenia nieobecności ucznia w szkole usprawiedliwia je na podstawie informacji pisemnej rodzica. Dopuszczalne jest usprawiedliwianie nieobecności przez rodzica ustnie. Po upływie podanego terminu godziny pozostają nieusprawiedliwione.
8. Rodzic jest zobowiązany ściśle współpracować z wychowawcą w celu kontroli frekwencji ucznia, a w przypadku przedłużającej się nieobecności (powyżej 3 dni) poinformować wychowawcę.
9. Wychowawca w przypadku braku informacji o przyczynach przedłużającej się nieobecności jest zobowiązany do kontaktu z rodzicami.
10. Wychowawca na bieżąco podlicza frekwencję i uzupełnia miesięczne zestawienie nieobecności uczniów w dzienniku.
11. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nadal nie realizuje obowiązku szkolnego, zostaje uruchomiona procedura egzekwowania realizacji obowiązku szkolnego.

3.3. Procedura postępowania w przypadku złamania zakazu używania telefonów komórkowych na terenie szkoły

1. Uczeń nie może korzystać z telefonu komórkowego, tabletu bądź innego urządzenia elektronicznego w czasie obowiązujących zajęć edukacyjnych, zajęć opiekuńczych, zajęć dodatkowych, a także podczas przerw międzylekcyjnych, w tym w trakcie oczekiwania na lekcje lub inne zajęcia odbywające się na terenie szkoły. Urządzenia winny być wyłączone.
2. W przypadku stwierdzenia, iż uczeń złamał zakaz korzystania z telefonu komórkowego, nauczyciel żąda od ucznia łamiącego zakaz, wyłączenia i oddania urządzenia, nauczyciel deponuje je w sekretariacie szkoły.
3. Uczeń może urządzenie odebrać przed wyjściem ze szkoły do domu, równocześnie otrzymuje uwagę z zachowania.
4. Odebranie sprzętu uczeń potwierdza poprzez złożenie podpisu.
5. W przypadku wielokrotnego (więcej niż 3 razy) złamania przez ucznia zasad sprzęt elektroniczny zdeponowany w sekretariacie szkoły może odebrać tylko rodzic ucznia.
6. Fakt odebrania sprzętu elektronicznego rodzic potwierdza podpisem.
7. W przypadku odmowy przekazania telefonu przez ucznia nauczyciel dokonuje wpisu informującego o zdarzeniu w zeszycie uwag, informuje ucznia o możliwości obniżenia oceny zachowania; wychowawca zawiadamia o zaistniałej sytuacji rodziców ucznia.

3.4. Procedura reagowania – próba samobójstwa ucznia

1. Działania uprzedzające

Monitorowanie przez wychowawców, nauczycieli, pedagoga stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.

2. Działania interwencyjne:

- 1) osoba interweniująca ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia;
- 2) nie pozostawia ucznia samego;
- 3) usuwa wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
- 4) przeprowadza ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce (pod opiekę wychowawcy/pedagoga);
- 5) dokonuje ona szybkiej oceny dalszych zagrożeń, np. wg klucza:
 - a) **RYZIKO UMIARKOWANE** - np. uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób;
 - b) **DUŻE RYZIKO**- np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi jak to zrobi, były wcześniejsze próby;
 - c) **EKSTREMALNE RYZIKO**- np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął inne działania zagrażające zdrowiu/życiu;
- 6) zbiera wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia;
- 7) wzywa pomoc (pogotowie, policję, straż), jeśli potrzeba;
- 8) uczniowi towarzyszy osoba interweniująca lub pedagog/psycholog (nie może zostać sam);
- 9) zawiadamia wychowawcę i dyrektora szkoły o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka);
- 10) wychowawca powiadamia rodziców / opiekunów prawnych;
- 11) powołany przez dyrektora Szkolny Zespół Kryzysowy dokonuje wyboru priorytetów działania uzależniając je od oceny sytuacji;
- 12) zespół ustala strategię odpowiednią do uzgodnionych priorytetów;
- 13) personel szkoły chroni ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami traumatyzującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).

3. Działania naprawcze

- 1) zespół powołany przez dyrektora dokonuje diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;
- 2) zespół konsultuje dalszą strategię ze specjalistami, PPP lub placówką opieki zdrowotnej;
- 3) zespół podejmuje próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo oraz skontaktowała się ze specjalistą.

3.5. Procedura reagowania – żałoba po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

1. Działania uprzedzające

- 1) omówienie procedury postępowania na forum Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- 2) omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.

2. Działania interwencyjne:

- 1) dyrektor informuje o sytuacji nauczycieli, wychowawców;
- 2) pedagog przypomina (podaje) zasady kierowania dyskusją z elementami odreagowania z uczniami, na potrzeby godzin wychowawczych, innych lekcji;
- 3) wychowawca informuje uczniów na forum klasy; (opowiada o okolicznościach śmierci, uwzględniając życzenia rodziny zmarłego);
- 4) jeśli istnieje taka potrzeba, należy stworzyć warunki uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych, uroczystościach, spotkaniach o charakterze pamięciowym, itp.

3. Działania naprawcze:

- 1) wychowawca ocenia potrzeby – monitoruje stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji;
- 2) wychowawca pozostaje w stałym kontakcie z pedagogiem szkolnym lub specjalistą z poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- 3) wychowawca, po konsultacji z pedagogiem organizuje spotkanie, którego celem jest wymiana doświadczeń związanych ze zdarzeniem, mobilizacja indywidualnych sposobów radzenia sobie ze skutkami zdarzenia, udzielanie informacji o dalszych planach, działaniach, konsekwencjach, a także monitorowanie stanu emocjonalnego poszkodowanych;
- 4) wychowawca wraz z pedagogiem ułatwia kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

3.6. Procedura reagowania – konieczność zawiadomienia o śmierci ucznia

1. O śmierci ucznia lub nauczyciela, która miała miejsce na terenie szkoły lub w związku z zajęciami szkolnymi, wycieczkami, koloniami itp. powinien poinformować rodzinę dyrektor szkoły lub osoba upoważniona (jednak musi ona bezpośrednio kojarzyć się z administracją szkolną). Dotyczy to sytuacji, kiedy jest na to czas. Pozostałe przypadki pozostają w gestii policji, lekarzy, psychologów itp. W sytuacji, gdy wyznaczona osoba nie czuje się na siłach do konfrontacji z ekstremalnymi emocjami przeżywanymi przez rodzinę, która doświadczyła śmierci np.: dziecka, wówczas zadanie to powinien przejąć na siebie psycholog lub pedagog.

- 1) powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać twarzą w twarz. Należy unikać powiadamiania za pomocą telefonu lub poczty, jeśli jest to tylko możliwe;

- 2) powiadamanie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - a) dostarczyć niezbędnych informacji,
 - b) udzielić pierwszego wsparcia dla ofiar,
 - c) ochronić godność,
 - d) okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny;
- 3) powiadamanie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób mu najbliższych;
- 4) przed powiadamaniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenie, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby umożliwić w razie potrzeby, natychmiastową interwencję lekarską;
- 5) powiadamanie o śmierci powinno odbywać się przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcje osoby powiadamianej. Powiadamanie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej;
- 6) zawiadamanie powinno być możliwie jak najprostsze, bez tzw. „owijania w bawełnę” i dorabiania różnych historii, np.: „Mam dla pani / pana bardzo złą wiadomość: pani/pana bliski nie żyje”. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Tak jak w przypadku standardowych kondolencji. Należy zachować się empatycznie;
- 7) trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamana. Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy;
- 8) należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego – zaproponować pomoc w zawiadamianiu innych bliskich, zapytać się, czy jest coś, co możemy zrobić dla rodziny zmarłego;
- 9) nie należy, po zawiadamaniu o śmierci, zostawiać rodziny i bliskich zmarłego samych bez opieki. Powinien zostać pracownik socjalny lub psycholog/ pedagog tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawią się osoby bliskie, np.: członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele;
- 10) rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich (obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji);
- 11) absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

3.7. Procedura reagowania – epizod psychotyczny ucznia

1. Działania uprzedzające:

- 1) zrobienie listy symptomów psychotycznych – zaproszenie specjalisty w tej dziedzinie, omówienie skuteczne metody reagowania;
- 2) omówienie procedury na forum Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- 3) zapoznanie się i udostępnienie innym „10 tez o schizofrenii” opracowanych przez Towarzystwo Psychiatryczne (WPA);
- 4) sprawdzenie, jak skutecznie wezwać pogotowie ratunkowe w sytuacji zagrożenia zdrowia/ życia, także spowodowanego atakami psychozy.

2. Działania interwencyjne:

- 1) osoba interweniująca nie pozostawia ucznia samego (reaguje spokojnie, łagodnie);
- 2) bez rozgłosu przeprowadza ucznia w spokojne miejsce;
- 3) na ile to możliwe, nie rozpowszechnia w szkole informacji o zdarzeniu; informuje o zdarzeniu dyrekcję szkoły, wychowawcę, pedagoga;
- 4) zawiadamia pogotowie ratunkowe (999, 112);
- 5) nie skupia się na rozstrzygnięciu, czy to jest psychoza, czy nie – pozostawiamy to lekarzom.

3. Działania naprawcze:

- 1) jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym, należy przygotować do tego klasę – np.: przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany);
- 2) jeżeli uczeń sobie tego nie życzy – nie informować klasy;
- 3) wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określaniu wymagań wobec ucznia;
- 4) konsultować postępowanie z lekarzem oddziałowym, na którym leczy się uczeń, który to lekarz jednak nie musi udzielić informacji;
- 5) udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP, Poradni Zdrowia Psychicznego, przyszpitalnych grupach wsparcia.

3.8 Procedura reagowania - wypadek w szkole

***Wypadek ucznia** – nagłe zdarzenie powodujące uraz, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły; poza terenem szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli, „zielona szkoła”)*

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia:
 - 1) niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy;

- 2) nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów;
 - 3) niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
2. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą – prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali lub innego pracownika szkoły.
 3. O każdym wypadku nauczyciel, pod opieką którego przebywał uczeń w chwili wypadku, powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć, podając datę i godzinę powiadomienia matki/ojca ucznia o wypadku.
 4. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi nauczyciel lub dyrektor, powiadamiając rodzica o zdarzeniu, ustala z nim:
 - 1) potrzebę wezwania pogotowia;
 - 2) potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica;
 - 3) godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia .

Dziecko musi zostać odebrane przez rodzica, a dopóki rodzic się nie zgłosi, opiekę nad dzieckiem sprawuje nauczyciel. Nie można dziecka, które uległo lekkiemu wypadkowi, wypuścić samego ze szkoły, nawet gdy skończyło lekcje.

5. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.
6. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) nauczyciel lub dyrektor szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.
7. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
8. O wypadkach dyrektor szkoły zawiadamia organ prowadzący i współpracującego ze szkołą pracownika służby bhp.
9. **O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.**
10. **O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.**
11. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
12. Dyrektor powołuje członków zespołu powypadkowego w celu przeprowadzenia postępowania powypadkowego i sporządzenia dokumentacji powypadkowej.

3.9. Procedura reagowania - incydent bombowy

1. W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel. 997 lub 112, powiadomić dyrektora szkoły, który przeprowadza ewakuację i powiadamia odpowiednie służby.
2. W przypadku nieobecności dyrektora, nauczyciel prowadzący zajęcia podejmuje działania leżące w gestii dyrektora.

I. Symptomy wystąpienia zagrożenia

1. Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.
2. Zainteresowania i uwagi wymagają:
 - 1) rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób;
 - 2) pozostawione bez opieki przedmioty, typu: teczki, paczki, pakunki itp.;
 - 3) osoby wyglądające na obcokrajowców;
 - 4) osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku;
 - 5) samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach, tj. w pobliżu kościołów, synagog, meczetów lub miejsc organizowania imprez masowych i zgromadzeń.
3. O swoich spostrzeżeniach informujemy służby/osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo szkoły lub policję.

II. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

1. Do czasu przybycia Policji akcją kieruje dyrektor szkoły lub osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo.
2. Na miejsce zagrożenia incydentem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
3. Po przybyciu Policji na miejsce incydentu bombowego przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
5. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
6. Pomieszczenia ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne szkoły sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.

7. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
8. Po ogłoszeniu ewakuacji należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
9. Po ogłoszeniu ewakuacji miejsce zagrożone należy opuścić, zabierając rzeczy osobiste.
10. Identyfikacja i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.

III. Zasady zachowania się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:

1. Podczas działań związanych z neutralizacją „bomby” stosujemy się do poleceń policji.
2. Jak najszybciej oddalamy się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze informujemy o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę.
3. Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji niezwłocznie udajemy się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami upoważnionych osób.

IV. Rady przygotowane przez ekspertów z Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji:

1. Zawczasu pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.
2. Zwracaj uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, rzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.
3. Należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.
4. Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinieneś ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawniej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.
5. Zawiadamiając Policję należy podać następujące informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot); treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego; numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia; adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej; opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.

6. Wskazane jest uzyskanie od Policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

3.10. Zasady postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika na teren szkoły

1. Definicje

NAPASTNIK: osoba posługująca się bronią, która zabija lub próbuje zabijać osoby znajdujące się na określonym obszarze, w obiekcie lub budynku.

ALARM: sygnał dźwiękowy informujący o wtargnięciu napastnika na określony teren, do obiektu lub budynku.

ALARMOWANIE: działanie mające na celu natychmiastowe przekazanie sygnału do wszystkich osób pozostających na terenie placówki o wystąpieniu sytuacji kryzysowej- wtargnięciu uzbrojonego napastnika.

FORMA ALARMU: seria kilku jednosekundowych sygnałów dźwiękowych.

ŹRÓDŁA SYGNAŁÓW ALARMOWYCH: syrena, dzwonek (ręczny, elektryczny), gwizdek, megafon, radiowęzeł, itp.

ODWOŁANIE ALARMU: wyłącznie przez dyrektora lub osobę przez niego upoważnioną, bezwzględnie po kontakcie i w uzgodnieniu z policjantem dowodzącym działaniami na miejscu zdarzenia.

POWIADAMIANIE: przekazywanie przy użyciu wszelkich dostępnych środków informacji, mających na celu poinformowanie właściwych służb i osób pozostających w strefie zagrożonej o możliwości wystąpienia zagrożenia, o jego wystąpieniu lub ustąpieniu.

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE: przekaz słowny za pomocą wszelkich dostępnych środków.

2. Ogólne zasady organizacji i funkcjonowania systemów alarmowania

- 1) nad funkcjonowaniem systemu alarmowania na terenie szkoły nadzór sprawuje dyrektor;
- 2) sygnał alarmowy w sytuacji wtargnięcia napastnika na teren szkoły powinien wyraźnie odróżniać się od sygnału alarmowego wywoływanego zagrożeniem pożarowym (**3x sygnał długi-krótki na przemian**);
- 3) decyzję o ogłoszeniu sygnału alarmowego lub komunikatu ostrzegawczego, w przypadku ujawnienia zagrożenia wynikającego z wtargnięcia uzbrojonego napastnika na teren szkoły, podejmuje każdy z przeszkolonych i przygotowanych do tego pracowników, wówczas, gdy: takie zagrożenie zauważy, będzie miał podejrzenie, że takie zagrożenie może za chwilę wystąpić lub taką informację o zagrożeniu otrzymał.

3. Zadania dyrektora szkoły na wypadek wtargnięcia napastnika:

- 1) wyznaczenie co najmniej dwóch źródeł alarmowania w różnych miejscach szkoły, uwzględniając sposoby alarmowania, gdy nie ma zasilania, tj. ustalenie hasła „NAPASTNIK”;
- 2) wyznaczenie miejsca zbiórki w bezpiecznej odległości od źródła zagrożenia, w miejscu niewidocznym z okien szkoły;

- 3) wyznaczenie kierunku/drogi ewakuacji- najlepiej od tej strony budynku, która nie posiada okien lub znajduje się za przeszkodą stałą, zza której nie widać zagrożonego budynku;
- 4) w przypadku braku możliwości przeprowadzenia ewakuacji, wyznaczenie miejsca do schronienia się, zabarykadowania;
- 5) sprawdzanie, czy zasady postępowania w sytuacji zagrożenia są znane wszystkim pracownikom, czy klucze od drzwi ewakuacyjnych są w miejscu wyznaczonym, itp.;
- 6) organizowanie przeszkolenia pracowników na wypadek ataku napastnika oraz ćwiczeń bądź instruktaży dla pracowników, uczniów, dzieci;
- 7) ograniczenie osobom nieuprawnionym dostępu do dokumentów i planów sytuacyjnych szkoły. Wszystkie te informacje powinny być udostępnione służbom porządkowym – Policji, Państwowej Straży Pożarnej, itp.

4. Obowiązki pracowników szkoły związane z wprowadzeniem zasad alarmowania i postępowania w sytuacji wtargnięcia napastnika:

- 1) zapoznanie się z rodzajami alarmów, komunikatów ostrzegawczych i sygnałów alarmowych, numerami telefonów służb ratowniczych i porządkowych;
- 2) ćwiczenie umiejętności posługiwania się technicznymi środkami alarmowania i powiadamiania oraz znajomość miejsca ich rozmieszczenia w danej placówce;
- 3) dysponowanie numerami telefonów do kierownictwa placówki (dyrektora, zastępcy dyrektora, innych osób funkcyjnych);
- 4) okresowe zapoznawanie się z instrukcją przeciwpożarową, planami ewakuacji oraz innymi instrukcjami i planami dotyczącymi m.in. rozmieszczenia głównych wyłączników energii elektrycznej, hydrantów, systemów alarmowych oraz posiadanie umiejętności posługiwania się nimi w razie wystąpienia sytuacji kryzysowej.

5. Powiadomianie służb ratowniczych o wtargnięciu uzbrojonego napastnika

1) Telefoniczne alarmowanie – wybranie numeru alarmowego **112 lub 997**, po zgłoszeniu się dyżurnego operatora spokojnie i wyraźnie należy podać:

- a) miejsce zdarzenia,
- b) rodzaj zdarzenia,
- c) informacje o zagrożeniu życiu i zdrowia ludzkiego,
- d) liczbę napastników,
- e) opis wyglądu napastników,
- f) ilość i rodzaj broni(palna długa, krótka, nóż lub inne narzędzie ostre, urządzenia wybuchowe),
- g) swoje imię i nazwisko,
- h) numer telefonu, z którego nadawana jest informacja o zdarzeniu.

Po powiadomieniu nie należy przerywać połączenia. Przyjmujący może zażądać dodatkowych informacji, które w miarę możliwości należy podać.

- 2) jeżeli sytuacja nagle się zmieni, należy szybko o tym powiadomić operatora numeru 112 lub 997;
- 3) po przybyciu na miejsce służb, jeżeli to możliwe, należy przekazać dodatkowe informacje, tj.:
 - a) ile osób opuściło budynek,
 - b) ile osób zostało w budynku i na jakich poziomach,
 - c) pokazać plany budynku i drogi ewakuacji,
 - d) gdzie ostatnio był widziany agresor,
 - e) czym przyjechał lub skąd przyszedł napastnik.

6. Zasady postępowania osób przebywających na terenie szkoły na wypadek wtargnięcia napastnika

1. Ucieczka z zagrożonego rejonu drogą ewakuacji, poza rejon zagrożenia.
2. Ewakuacja tylko w przypadku bezpośredniej bliskości wyjścia, z dala od źródła zagrożenia.

1) w przypadku zarządzenia ewakuacji:

- a) zostaw wszystkie swoje rzeczy w miejscu, gdzie się znajdują,
- b) korzystaj z wyznaczonej drogi ewakuacji,
- c) po drogach ewakuacyjnych poruszaj się szybko,
- d) unikaj blokowania ruchu, zatrzymywania się, czy też gwałtownego napierania na poruszających się z przodu;

2) podczas ewakuacji:

- a) zachowaj ciszę, spokój, rozwagę,
- b) udzielaj pierwszej pomocy w miejscu bezpiecznym, jedynie wtedy, gdy nie ma to wpływu na twoje bezpieczeństwo,
- c) ostrzegaj o niebezpieczeństwie,
- d) w przypadku opadów deszczu, śniegu lub panującego zimna, przeprowadź dzieci i młodzież do innego, wcześniej ustalonego obiektu;

3) jeżeli bezpieczna ewakuacja nie jest możliwa:

- a) zamknij drzwi,
- b) zastaw drzwi ciężkim meblem, ławkami,
- c) wyłącz wszystkie światła,
- d) wyłącz/wycisz wszystkie urządzenia elektroniczne,
- e) połóż się na podłodze z dala od drzwi i okien,
- f) zachowaj ciszę.

Jeżeli jest to możliwe, udzielaj pierwszej pomocy poszkodowanym. Jeżeli nie miałeś możliwości ewakuować się, ukryć albo zabarykadować w pomieszczeniu bezpiecznym, a twoje życie lub zdrowie są zagrożone w bezpośrednim kontakcie z napastnikiem – WALCZ, a jeżeli nie jesteś w stanie podjąć walki – BŁAGAJ O LITOŚĆ.

4) podczas działań służb ratowniczych:

- a) zachowaj spokój,
- b) jeżeli nie jesteś pewien, że to służby ratownicze, nie otwieraj drzwi – służby zrobią to same,
- c) stosuj się do wszystkich poleceń służb,

- d) nie trzymaj nic w rękach,
- e) nie zadawaj pytań podczas ewakuacji,
- f) unikaj gwałtownych ruchów, alarmujących gestów itp.,
- g) poddaj się kontroli bezpieczeństwa,
- h) jeżeli posiadasz istotne informacje o napastnikach lub ofiarach, przekaz je służbom ratowniczym.

3.11. Zasady zachowania się w sytuacji zakładniczej

1. Jeśli słyszysz strzały – nie uciekaj, przyjmij–jeżeli to możliwe – pozycję leżącą za najbliższą osłoną.
2. Nie stawiaj oporu.
3. Nie odwracaj się tyłem do terrorystów.
4. Nie zwracaj na siebie uwagi terrorystów.
5. Nie dyskutuj z terrorystami – odpowiadaj po dłuższym namyśle.
6. Nie wykonuj poleceń terrorystów w sposób gwałtowny.
7. Unikaj dłuższego kontaktu wzrokowego z terrorystami – to może wzbudzić ich agresję.
8. Staraj się dyskretnie ich obserwować oraz zapamiętać jak najwięcej szczegółów (może to pomóc organom ścigania na dalszym etapie działań).
9. Staraj się zachować spokój i myśl pozytywnie.

3.12. Zasady zachowania się podczas operacji antyterrorystycznej

1. Nie uciekaj z miejsca zdarzenia.
2. Nie wykonuj gwałtownych ruchów.
3. Połóż się na podłodze, spróbuj znaleźć najbliższą osłonę, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy.
4. Nie próbuj pomagać, nie atakuj terrorystów.
5. Staraj się zachować spokój, wykonuj polecenia jednostki antyterrorystycznej.

3.13. Zasady postępowania w przypadku otrzymania podejrzanego przesyłki

1. Po czym poznać podejrzaną przesyłkę?

- 1) stempel pocztowy lub nazwisko nadawcy wskazuje, że przesyłka pochodzi z innego miejsca lub od innego nadawcy, niż oczekiwano;
- 2) brakuje nadawcy;
- 3) jest uszkodzona;
- 4) na kopercie lub paczce są nakłucia, nacięcia, plamy;
- 5) z opakowania wysypuje się proszek albo wycieka substancja;
- 6) wydziela dziwny zapach (szczególnie należy zwracać uwagę na zapach migdałów lub marcepana);
- 7) wydobywają się podejrzanym dźwięki;

- 8) na przesyłce znajdują się odręczne napisy w podejrzanym stylu;
- 9) jest podejrzenie ciężka w stosunku do wymiarów („bomby listowe” ważą powyżej 50g);
- 10) namacalnie wyczuwalne są kable/przewody, proszek, granulki lub substancja galaretowata.

2. Podejmuj rozważne decyzje i działaj racjonalnie.

Jeśli zidentyfikowałeś przesyłkę jako podejrzaną powiadom **policję – 997, straż pożarną – 998** lub skorzystaj z numeru alarmowego **112**.

3. Do czasu przyjazdu służb postępuj zgodnie z następującymi zaleceniami:

- 1) nie otwieraj, nie przenoś i nie rzucaj przesyłki;
- 2) zabezpiecz miejsce/pomieszczenie przed innymi osobami;
- 3) sporządź listę osób mających kontakt z przesyłką;
- 4) uruchom wewnętrzne procedury;
- 5) pozostań do dyspozycji służb, udzielając im niezbędnych informacji;
- 6) postępuj zgodnie z instrukcjami wezwanych służb.

Zachowaj ostrożność! Podejrzana przesyłka może zawierać niebezpieczny materiał wybuchowy, biologiczny, chemiczny lub radiacyjny.

4. Jeśli przesyłka została otwarta, pamiętaj o zasadach ostrożności:

- 1) nie naruszaj jej zawartości (nie rozsypuj, nie przenoś, nie dotykaj);
- 2) zamknij okna, wyłącz urządzenia wentylacyjne i klimatyzacyjne;
- 3) o ile to możliwe, przykryj nieznaną substancję folią lub innym materiałem, w sposób uniemożliwiający rozprzestrzenianie się;
- 4) opuść pomieszczenie i zamknij drzwi;
- 5) umyj ręce;
- 6) odizoluj osoby, które miały kontakt z otwartą przesyłką.

3.14. Procedura postępowania w przypadku uczniowskich wagarów, pojedynczych ucieczek z lekcji czy samowolnego opuszczenia szkoły

1. Wychowawca na bieżąco powiadamia rodziców o nieobecnościach ucznia na lekcjach.
2. Ustala we współpracy z pedagogiem szkolnym przyczynę wagarów i miejsca pobytu ucznia w czasie nieobecności w szkole.
3. Wzywa do szkoły rodziców ucznia i przeprowadza rozmowę z rodzicami w obecności ucznia. Zobowiązuje ucznia do zaniechania wagarów, pojedynczych ucieczek z lekcji lub samowolnego opuszczania szkoły, a rodziców do kontrolowania frekwencji dziecka. Ustala z rodzicami sposób postępowania. Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy podpisaną przez rodzica i ucznia (do teczki wychowawcy).

4. Przeprowadza rozmowę: uczeń - rodzic - wychowawca, celem ustalenia uzupełnienia powstałych w wyniku uciezek braków wiedzy.
5. Zobowiązuje ucznia do zaliczenia materiału z lekcji, na której był nieobecny.
6. W przypadku braku poprawy i częstej nieobecności ucznia spowodowanej wagarami informuje o zdarzeniu pedagoga szkolnego.
7. Pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły wzywa rodziców na rozmowę celem wyjaśnienia sytuacji i poinformowania rodziców ucznia o konsekwencjach wynikających z nierealizowania obowiązku szkolnego przez dziecko (odrębna procedura).
8. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący, sąd rodzinny lub policję.

3.15. Procedura zwalniania uczniów z zajęć edukacyjnych

1. Zwolnienie ucznia z danej lekcji może nastąpić na wniosek rodziców, a nieobecność traktowana jest jako nieobecność usprawiedliwiona.
2. Zwolnienie dokonywane przez rodziców winno mieć formę pisemną. W przypadku kontaktu telefonicznego rodzic zobowiązany jest do pisemnego potwierdzenia tego faktu.
3. Zwolnienie uczeń przekazuje wychowawcy, a w przypadku jego nieobecności uczeń zwalnia się u nauczyciela, z którym ma zajęcia.
4. Rodzic zwalnający ucznia na własną prośbę (pisemną, telefoniczną) bierze pełną odpowiedzialność za jego bezpieczeństwo od momentu zwolnienia.
5. W przypadku telefonicznego zwolnienia ucznia przez rodzica poprzez sekretariat za zgodą dyrektora fakt ten jest odnotowywany w zeszycie zwolnień uczniów.
6. Zwolnienie z zajęć ucznia, który uskarża się na złe samopoczucie (zachorował lub uległ urazowi) następuje po niezwłocznym zawiadomieniu rodziców zgodnie z ustaloną procedurą.
7. Nauczyciel zwalnający ucznia w celu reprezentowania szkoły (poczyty sztandarowe, zawody, konkursy) jest zobowiązany do wpisania w dzienniku zajęć lekcyjnym stosownej informacji. Nieobecność taka nie wpływa na frekwencję ucznia.
8. Zwolnienie ucznia w przypadku określonym w punkcie 7 wymaga akceptacji dyrektora.
9. Uczniowie zwolnieni z zajęć wychowania fizycznego mają obowiązek przebywać w miejscu, w którym pozostała część klasy odbywa zajęcia. Jeżeli wychowanie fizyczne jest

pierwszą lub ostatnią lekcją, rodzic może złożyć pisemne oświadczenie, że wyraża zgodę na pobyt dziecka w czasie tych lekcji w domu.

3.16. Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń samowolnie opuści świetlicę szkolną

1. Nauczyciel -wychowawca świetlicy sprawdza obecności uczniów na zajęciach świetlicy.
2. Nauczyciel -wychowawca świetlicy sprawdza przyczynę ewentualnej nieobecności ucznia na świetlicy i zaznacza nieobecność w dzienniku zajęć.
3. Informuje wychowawcę ucznia o fakcie opuszczenia świetlicy lub nieobecności ucznia na zajęciach. Ustala wspólnie z wychowawcą sposób działania.
4. W przypadku powtarzania się sytuacji zgłasza ten fakt do pedagoga szkolnego.
5. Wychowawca i pedagog stosuje takie procedury, jak w przypadku ucieczek z pojedynczych lekcji.

3.17. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku zachowania ucznia uniemożliwiającego prowadzenie lekcji

Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarne, agresywne, lekceważące zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela; głośne rozmowy; spacery po sali; brak reakcji na polecenia i uwagi nauczyciela).

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego z informacją do pedagoga szkolnego, a w przypadku gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrekcji o zaistniałej sytuacji.
2. Nauczyciel uczący może również skorzystać z pomocy pracownika niepedagogicznego. Pracownik ten zobowiązany jest do udzielenia nauczycielowi pomocy.
3. Pedagog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia, np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora.
4. Pedagog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia.

5. Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole - na wniosek pedagoga wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
6. Jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, pedagog powiadamia dyrektora szkoły, który wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.
7. Jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach, postępować należy według tych procedur.
8. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie aktualnie popełnili wykroczenie).
9. Konsekwencje: zgodne ze statutem szkoły.

3.18. Procedura powiadamiania rodziców lub prawnych opiekunów ucznia o trudnych sytuacjach wychowawczych

1. Nauczyciel wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.
2. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów szkolnych ucznia.
3. Wychowawca oddziału powiadamia telefonicznie, osobiście lub pisemnie rodziców o trudnych sytuacjach wychowawczych, korzystając z numeru telefonu zapisanego w dzienniku lekcyjnym. Informuje rodzica o istniejących trudnościach i zapoznaje go z planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej współpracy.
4. Wychowawca wpisuje informację o powiadomieniu rodziców w dzienniku lekcyjnym w rubryce „Kontakty wychowawcy z rodzicami” i sporządza notatkę służbową .
5. Wychowawca klasy wspólnie z pedagogiem przeprowadza diagnozę problemów wychowawczych i emocjonalnych ucznia.
6. Wychowawca występuje z inicjatywą do rodzica o złożenie wniosku do poradni psychologiczno-pedagogicznej lub kontaktu ze specjalistą, informując równocześnie o znaczeniu tych działań w dalszej edukacji ucznia.
7. W przypadku braku inicjatywy rodziców ucznia zagrażającego bezpieczeństwu innych do przeprowadzenia badań w poradni PPP lub kontaktu ze specjalistami nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.
8. W przypadku zaistniałych problemów z uczniem należy zachować obowiązującą w szkole drogę służbową (nauczyciel przedmiotu, wychowawca, pedagog, dyrekcja).

3.19. Procedura postępowania w przypadku nieodpowiedniego stroju i wyglądu ucznia

1. Działania doraźne (reakcja natychmiastowa):

1) rozmowa indywidualna (nie na forum klasy) z uczniem:

- a) pytanie o przyczyny noszenia w szkole nieodpowiedniego stroju, stosowania makijażu,
- b) wskazanie, że szkoła nie jest miejscem, w którym nieodpowiednim strojem czy makijażem należy podkreślać własną indywidualność, a już na pewno nie seksualność,
- c) zwracając uwagę i uświadamiając uczniowi problem, liczymy na zdrowy rozsądek ucznia i chęć poprawy zachowania - co obliguje nas do tonu życzliwości i wyrozumiałości;

2) zwrócenie uwagi na forum klasy, że przez pryzmat stroju często jest postrzegana nasza osobowość („jak nas widzą, tak nas piszą”). Zachowanie nauczyciela powinno być taktowne i musi ograniczyć się do uogólnień, nie zaś do personalnego wskazania winnego ucznia (nie należy ośmieszać ucznia);

3) wyciągnięcie konsekwencji zgodnie ze statutem.

2. Działania długoterminowe:

1) w przypadku skrajnego niedostosowania do realiów szkolnych lub braku poprawy ze strony ucznia należy zgłosić problem do wychowawcy:

- a) rozmowa wychowawcy z uczniem, która może się odbyć w obecności rodzica (o ile nauczyciel widzi taką konieczność),
- b) przeprowadzenie lekcji lub cyklu godzin wychowawczych na temat stosowności stroju i makijażu i dostosowania go do okoliczności, w których się znajdujemy,
- c) poruszenie problemu na zebraniu rodziców (wychowawca, pedagog);

2) za szczególnie niepokojący przypadek uznajemy sytuację, gdy strój sugeruje przynależność do „ subkultur”- w takich przypadkach:

- a) wzywamy ucznia na indywidualną rozmowę, powiadamy rodzica,
- b) kierujemy ucznia na spotkanie z pedagogiem szkolnym,
- c) powiadamy dyrektora.

3.20. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) wykryje fałszerstwo

SYTUACJE FAŁSZERSTWA W SZKOLE: Dokonywanie wpisów do dzienników lekcyjnych. Przedstawianie fałszywych zwolnień i usprawiedliwień od rodziców. Podrabianie (przerabianie) zwolnień lekarskich. Podkładanie prac innych uczniów jako własnych oraz udowodnione przez nauczyciela ściąganie. Inne przypadki takie jak: podrabianie zgody rodziców na udział w wycieczce, dyskoteci, itp.

1. Powiadamia o tym fakcie wychowawcę lub pedagoga.
2. Wychowawca (pedagog) wzywa do szkoły rodziców ucznia i powiadamia ich o zaistniałym fakcie. W obecności rodziców podjęta zostaje decyzja o dalszym postępowaniu.
3. Wyciągnięte zostają konsekwencje zgodnie ze statutem.

3.21. Procedura postępowania w sytuacji naruszenia nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły

1. Powiadomienie wychowawcy, dyrekcji, rodziców i ew. kuratora sądowego.
2. Jeśli działanie ucznia jest celowe i złośliwe- powiadomienie policji i sądu rodzinnego.
3. Natychmiastowe wpisanie punktów ujemnych z zachowania do zeszytu uwag i obniżenie oceny zachowania.
4. Nagana dyrektora szkoły.
5. Oprócz wszczętych procedur prawnych wyznaczenie rodzaju zadośćuczynienia, np. praca społeczna na rzecz szkoły lub środowiska.

3.22. Procedura postępowania w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności

1. Interwencję podejmuje każdy pracownik pedagogiczny, który był świadkiem zdarzenia lub któremu został zgłoszony fakt dokonania przez ucznia zniszczenia.
2. Nauczyciel:
 - 1) jest zobowiązany do wyjaśnienia okoliczności zajścia i ustalenia sprawcy oraz przeprowadzenia z nim rozmowy wychowawczej,
 - 2) dokonuje wpisu o zajściu w zeszycie uwag klasowych,
 - 3) powiadamia wychowawcę ucznia o problemie.
3. Wychowawca:
 - 1) informuje pisemnie rodziców o dokonaniu zniszczenia, poniesionych stratach

finansowych i zobowiązuje rodzica do zrehabilitowania wyrządzonej szkody w nieprzekraczalnym terminie 7 dni;

2) w przypadku braku rekompensaty w wymienionym terminie wychowawca informuje o problemie dyrektora szkoły, który podejmuje decyzję o ponownym wezwaniu do wyrównania szkody lub kieruje sprawę do wyjaśnienia na policję.

Uwaga: Za szkody dokonane w czasie przerwy międzylekcyjnej w czasie dyżuru odpowiedzialność ponosi nauczyciel dyżurny, a za szkody dokonane w klasie podczas zajęć lekcyjnych lub innych, zaniechania zajęć przez nauczyciela, spóźnienia się nauczyciela na zajęcia- nauczyciel odpowiedzialny za przeprowadzenie tych zajęć.

3.23. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku kradzieży

1. Interwencję podejmuje pracownik pedagogiczny, który był świadkiem zajścia lub któremu został zgłoszony fakt dokonania przez ucznia przywłaszczenia.

2. Nauczyciel:

- 1) jest zobowiązany do wyjaśnienia okoliczności zajścia i ustalenia sprawcy oraz przeprowadzenia z nim rozmowy wychowawczej;
- 2) dokonuje wpisu o zajściu w zeszycie uwag klasowych;
- 3) powiadamia wychowawcę sprawcy o zdarzeniu.

3. Wychowawca:

- 1) informuje rodziców sprawcy i pokrzywdzonego o incydencie i podjętych działaniach;
- 2) w przypadku nieodzyskania przywłaszczonej rzeczy wzywa rodziców do przybycia do szkoły w wyznaczonym przez siebie terminie w celu wyjaśnienia sprawy;
- 3) w sytuacji braku możliwości wyjaśnienia sprawy z dzieckiem i jego rodzicami wychowawca informuje o problemie pedagoga lub dyrektora szkoły, który podejmuje decyzję o ponownym wezwaniu do wyrównania szkody lub kieruje sprawę do wyjaśnienia na policję.

4. Sprawca podejmuje zadośćuczynienie poszkodowanemu w kradzieży.

3.24. Procedura postępowania w przypadku złego samopoczucia ucznia

1. Uczeń, który źle się czuje, powiadamia o tym fakcie nauczyciela.
2. Nauczyciel przeprowadza wywiad z uczniem.
3. Nauczyciel informuje dyrektora o zaistniałej sytuacji.
4. Nauczyciel lub dyrektor informuje rodziców ucznia o złym samopoczuciu dziecka.

5. W przypadku nieobecności dyrektora szkoły rodziców informuje nauczyciel.
6. Podczas oczekiwania na przybycie rodziców, szkoła organizuje opiekę nauczyciela nad uczniem.
7. W nagłych przypadkach dyrektor lub nauczyciel podejmuje decyzję o wezwaniu pogotowia.
8. Rodzic bezwzględnie zobowiązany jest do odebrania dziecka chorego ze szkoły.
9. Jeżeli rodzic nie odbierze dziecka ze szkoły, a objawy chorobowe nie ustępują, nasilają się, dyrektor lub nauczyciel podejmuje decyzję o wezwaniu pogotowia.

Nauczyciel nie może podać dziecku żadnego leku (za wyjątkiem sytuacji dopuszczonych prawem).

3.25. Procedura kontaktów z rodzicami (dotyczy nauczycieli i wychowawców oraz rodziców)

1. Informacji o uczniu udzielają wyłącznie nauczyciele przedmiotów, wychowawcy, pedagog szkolny, logopeda i dyrektor szkoły.
2. Opis pracy - kolejność działań, miejsce i czas przeprowadzenia poszczególnych czynności uwzględniająca dobro procesu dydaktycznego i bezpieczeństwo uczniów:
 - 1) miejscem kontaktów rodziców z nauczycielami i wychowawcami jest Publiczna Szkoła Podstawowa w Zarębach, w szczególnych przypadkach dom ucznia.
 - 2) kontakty nauczycieli z rodzicami odbywają się według harmonogramu przedstawionego na pierwszym spotkaniu z rodzicami we wrześniu oraz bieżących potrzeb po zgłoszeniu ich dyrektorowi i uzyskaniu jego zgody.
 - 3) spotkania odbywają się w formie:
 - a) zebrań ogólnych z rodzicami i zebrań klasowych,
 - b) indywidualnych konsultacji,
 - c) dni otwartych.
4. Rodzice uczniów mogą kontaktować się z nauczycielami w przypadkach uzasadnionych losowo, po uprzednim uzgodnieniu z nauczycielem - telefonicznie przez sekretariat szkoły lub pisemnie przez dzienniczek ucznia czy zeszyt kontaktów.
5. W trakcie prowadzonych przez siebie zajęć szkolnych (w tym również dyżurów na korytarzach i na boisku szkolnym) nauczyciel nie może przyjmować rodziców.
6. Miejscem kontaktów nauczycieli i rodziców na terenie szkoły są sale lekcyjne (nie pokój nauczycielski czy korytarz szkolny!) oraz gabinety- dyrektora, pedagoga, logopedy. Nie

udziela się informacji poza wymienionymi miejscami. Nie udziela się również telefonicznych informacji o uczniu (oprócz sytuacji losowych), chyba że jest to uzasadnione dobrem dziecka lub kontakt z rodzicem jest utrudniony ze względów losowych.

7. O terminie spotkań z rodzicami wychowawca jest zobowiązany skutecznie poinformować rodziców natychmiast po wskazaniu tego terminu, a o ewentualnej zmianie terminu pisemnie, co najmniej z 3-dniowym wyprzedzeniem, podając datę, miejsce, godzinę spotkania za pozyskaniem informacji zwrotnej wraz z podpisem rodzica.
8. W razie nieobecności rodzica na dwóch kolejnych zebraniach wychowawca może wystosować wezwanie pisemnej w terminie przez siebie zaproponowanym.
9. W sytuacjach uzasadnionych szkoła wzywa rodziców poza uzgodnionymi terminami.
10. Wychowawca w nagłych sytuacjach może kontaktować się z rodzicami telefonicznie.
11. Wynikłe w czasie zebrania sprawy trudne, wymagające udziału lub interwencji dyrektora szkoły, należy rozwiązać w ciągu 2 tygodni (zaraz po zebraniu informując dyrektora szkoły o zaistniałym problemie).
12. Wszelkie uwagi i wnioski dotyczące pracy szkoły, ocen i zachowania uczniów rodzice kierują w następującej kolejności do:
 - 1) wychowawcy klasy (w przypadku zgłoszenia problemu dotyczącego nauczyciela przedmiotu wychowawca kontaktuje tego nauczyciela z rodzicem w dniu zebrania);
 - 2) nauczyciela uczącego danego przedmiotua w wyjątkowych przypadkach do:
 - 1) dyrektora szkoły;
 - 2) rady pedagogicznej;
 - 3) organu nadzorującego szkołę.
13. Wychowawca prowadzi dokumentację potwierdzającą wykonywanie działań wychowawczych:
 - 1) w dzienniku lekcyjnym- odnotowanie obecności rodzica i tematu rozmowy;
 - 2) w teczce wychowawcy klasy- notatka o przebiegu rozmowy, rezultatach, zobowiązaniach, innych działaniach dotyczących ucznia, itp.;
 - 3) organizowanie spotkań z rodzicami , podczas których zostają przedstawione regulaminy, procedury bezpieczeństwa obowiązujące na terenie szkoły oraz osoby i instytucje, do których można zgłosić się o wsparcie w sytuacjach wymagających pomocy

psychologiczno-pedagogicznej i wychowawczej.

14. W szkole może być umieszczona anonimowa skrzynka na sygnały celem eliminowania sytuacji niepożądanych i monitorowania bezpieczeństwa i pracy szkoły.

3.26. Procedura postępowania wobec rodziców zgłaszających się po odbiór dzieci w stanie nietrzeźwym

1. W żadnym wypadku nie należy powierzać opieki nad dzieckiem osobie znajdującej się pod wpływem alkoholu.
2. O podejrzeniu, że rodzic lub opiekun zgłaszający się po odbiór dziecka znajduje się w stanie nietrzeźwym, należy bezzwłocznie powiadomić wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego lub dyrektora.
3. Pracownik szkoły nakazuje osobie nietrzeźwej opuścić teren szkoły.
4. Jeżeli osoba nietrzeźwa odmawia opuszczenia szkoły i żąda wydania dziecka, twierdząc, że nie znajduje się pod wpływem alkoholu - musi to udowodnić (poddąć się dobrowolnie badaniu alkomatem przez policję).
5. Szkoła udziela dziecku wsparcia oraz odizolowuje od pijanego rodzica.
6. Wychowawca, pedagog lub dyrektor niezwłocznie nawiązuje kontakt z drugim rodzicem, albo na podstawie wcześniejszej zgody przekazuje dziecko osobie upoważnionej (wskazanej na piśmie przez rodziców lub opiekunów prawnych).
7. Jeżeli badanie potwierdzi podejrzenia pracowników szkoły, a ponadto nie można skontaktować się z innym opiekunem dziecka, powiadomione zostają odpowiednie instytucje uprawnione do opieki nad dzieckiem w w/w sytuacji.
8. Dyrektor szkoły powiadamia o tym fakcie policję w celu stałego monitoringu i wglądu dzielnicowego w sytuację dziecka oraz jego rodziny.
9. W przypadku, gdy sytuacja powtórzy się kolejny raz lub dziecko zostało umieszczone w placówce interwencyjnej, szkoła zawiadamia pisemnie sąd rodzinny, a także ośrodek pomocy społecznej.
10. Z zakresu podjętych działań interwencyjnych sporządzona zostaje notatka służbowa.

3.27. Procedura postępowania wychowawcy w przypadku zaniedbywania uczniów przez rodziców pod względem zdrowotnym oraz zapewniania podstawowych potrzeb życiowych

1. Wychowawca diagnozuje środowisko rodzinne ucznia.
2. Wzywa rodziców (prawnych opiekunów) do szkoły. Odnotowuje fakt rozmowy w

dzienniku lekcyjnym, sporządza notatki, wskazując konieczne działania, co rodzice potwierdzają podpisem.

3. W przypadku braku wypełniania zaleceń wychowawca powiadamia pedagoga szkoły, który podejmuje odpowiednie działania i następnie informuje o tym dyrektora szkoły.
4. Pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły ponownie wzywa rodziców ucznia do szkoły. Wskazuje możliwość/ konieczność pomocy/ diagnozy w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub u lekarza specjalisty. Sporządza notatkę z odbytej rozmowy.
5. Przy braku współpracy z rodzicami ucznia dyrektor szkoły w porozumieniu z pedagogiem, w zależności od sytuacji, powiadamia instytucje wspierające rodzinę, np. : OPS, KPP, Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Przasnyszu.

3.28. Procedury postępowania w przypadku pożaru

Podstawowym obowiązkiem wszystkich osób przebywających w budynku w przypadku powstania zagrożenia, jest współpraca oraz bezwzględne podporządkowanie się poleceniom kierującego akcją ratowniczą, który do czasu przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej musi zorganizować ewakuację ludzi i mienia. Osoby nie biorące udziału w akcji ratowniczej powinny ewakuować się najkrótszą oznakowaną drogą ewakuacyjną poza strefę objętą pożarem lub na zewnątrz budynku.

1. Jeżeli zauważy się pożar lub otrzyma informację o pożarze, należy natychmiast zaalarmować wszystkie osoby znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu strefy objętej pożarem oraz Państwową Straż Pożarną lub zadzwonić pod numer alarmowy **112**.
2. Należy użyć ustalonego alarmu pożarowego sygnalizowanego przez dzwonek szkolny (**3 krótkie dzwonki**) oraz głośny okrzyk: **Uwaga! Pali się!**
3. O zdarzeniu należy poinformować natychmiast dyrektora szkoły lub jego zastępcę.
4. Równoległe z zaalarmowaniem straży pożarnej należy bezzwłocznie przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy hydrantów wewnętrznych i podręcznego sprzętu gaśniczego.

UWAGA! Nie wolno gasić ognia, którego nie jest się w stanie opanować! Nie gasi się wodą urządzeń pod napięciem oraz cieczy łatwopalnych!

5. Dyrektor lub jego zastępca zarządza ewakuację ze strefy zagrożonej.
6. Do przybycia Straży Pożarnej akcją kieruje dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.

7. Wszyscy pracownicy muszą bezwzględnie podporządkować się poleceniom kierującego akcją.
8. Jeżeli to możliwe, dyrektor poleca usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały łatwopalne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.
9. Nie należy otwierać – bez wyraźnej potrzeby – drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem.
10. Nie należy wchodzić do pomieszczeń objętych pożarem, lecz jeśli to konieczne, wchodząc, trzeba zachować szczególną ostrożność, w zadymieniu poruszać się w pozycji pochylonej lub na czworakach, blisko posadzki, gdzie jest najwięcej powietrza i lepsza widoczność. Aby nie stracić orientacji należy poruszać się wzdłuż ścian, poręczy, usta zasłonić, np. wilgotną chustką.
11. Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie należy stosować się do ich poleceń.
12. Dowódcę przybyłych jednostek należy powiadomić o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.

3.29. Procedura postępowania w przypadku posiadania przez uczniów niebezpiecznych narzędzi lub przedmiotów (zagrożających w ocenie dorosłych zdrowiu lub życiu innych np. scyzoryk, kij, straszaki broni, gaz, itp.)

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonego narzędzia lub substancji, nakłania go do oddania niebezpiecznego przedmiotu i zachowując środki ostrożności, deponuje przedmiot w sekretariacie, informuje wychowawcę lub pedagoga o zdarzeniu.
2. Wychowawca lub pedagog przeprowadza z uczniem rozmowę wyjaśniającą, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz informując o sposobie ewentualnego ukarania w przypadku ponownego przyniesienia niebezpiecznego narzędzia, przedmiotu. Wychowawca powiadamia rodzica o zaistniałej sytuacji.
3. Jeżeli uczeń nie chce oddać przedmiotu lub substancji, nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia wychowawcę lub pedagoga, a w uzasadnionych sytuacjach dyrektora szkoły, natomiast w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia- policję. Zostają powiadomieni i wezwani rodzice.

4. Wychowawca bądź pedagog przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z uczniem w obecności rodziców, pouczając o zagrożeniu bezpieczeństwa ucznia i innych, a następnie następuje ustalenie konsekwencji dla ucznia.
5. Niebezpieczne narzędzie może odebrać ze szkoły tylko rodzic za potwierdzeniem odbioru.

3.30. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole

Cel- zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wynikającego z możliwości pojawienia się osób, które psychicznie i fizycznie będą molestowały dzieci i nakłaniały do czynności seksualnych.

1. Należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga.
2. W przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji.
3. Dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu.
4. Wychowawcy klas oraz pedagog szkolny winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie.
5. W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawcy molestowania.
6. Wychowawca lub pedagog przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia).
7. Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców ucznia.
8. Wychowawca lub pedagog winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami sprawcy na temat zdarzenia.
9. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami ustali działania z udziałem psychologa dziecięcego lub pedagoga w celu zapewnienia opieki nad uczniem.

Podstawy prawne: Kodeks Karny- art. 197 § 3; art. 200 art. 200a; art. 200b

3.31 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia

1. W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych

konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.

3. Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
4. Wychowawca klasy i pedagog szkolny winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem winien wezwać do szkoły rodziców ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne.
6. Wychowawca lub pedagog winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami ucznia sprawcy na temat zdarzenia i zobowiązać rodzica do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.

3.32 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów

1. W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły.
2. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy, który powinien wezwać do szkoły rodziców ucznia.
3. W przypadku stwierdzenia przez nauczyciela, że uczeń świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, powinien wezwać do szkoły rodziców ucznia.
4. Wychowawca winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
5. Jeżeli rodzice ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły winien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem i itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor

szkoły winien powiadomić sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

7. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.
8. Dyrektor szkoły winien powiadomić Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
9. Wychowawca lub pedagog winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.
10. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami ustala konieczność podjęcia działań z udziałem psychologa dziecięcego w celu zapewnienia opieki nad uczniami, którzy świadomie lub nie dopuszczali się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.

Podstawa prawna: Kodeks Karny: art. 18 § 3, art. 203, art. 204.

3.33 Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca/ pedagog przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim.
5. Wychowawca może wezwać rodziców ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem. Rodzic pisemnie zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
6. W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień

demoralizacji (np. uprawianie nierządu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.

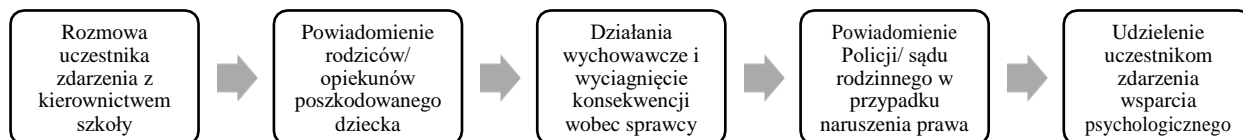
7. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.
8. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

4. Procedury reagowania w przypadku wystąpienia w szkole zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego

Podstawowe działania na rzecz bezpieczeństwa cyfrowego w szkole

Systematycznie prowadzone działania profilaktyczne w znacznej mierze ograniczają zakres zagrożeń uczniów występujących w cyberprzestrzeni, nie są jednak w stanie ich całkowicie wyeliminować. **W przypadkach wystąpienia incydentu naruszenia bezpieczeństwa, zwłaszcza wobec naruszenia prawa, działania szkoły cechować powinna otwartość w działaniu, szybka identyfikacja problemu - określenie szkodliwych lub niezgodnych z prawem zachowań - i jego rozwiązywanie adekwatnie do poziomu zagrożenia, jakie wywołało w szkole.** Podobnie asertywnie, bez zwłoki, merytorycznie - z wykorzystaniem wiedzy ekspertów i dobrych praktyk z innych placówek - szkoła powinna zareagować w przypadku wystąpienia problemów wynikających z deficytu lub braku wiedzy ucznia, np. na temat prawa autorskiego.

Standardową procedurę reakcji w przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego prezentuje rysunek 1:

Rys. Standard procedury reakcji na zagrożenie bezpieczeństwa cyfrowego

Źródło: Agnieszka Wrońska, Zuzanna Polak, Standard bezpieczeństwa online placówek oświatowych, str.25 NASK, 2015

Warto przy tym podkreślić, iż nie istnieje „złota recepta”, którą zastosować można we wszystkich przypadkach wystąpienia zagrożeń spowodowanych przez uczniów. Należy uwzględniać kontekst indywidualnych przypadków, a także ich szkolne i środowiskowe tło i reagować adekwatnie do poziomu odpowiedzialności i winy ucznia.

4.1 Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych - procedura reagowania

4.1	DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH I NIELEGALNYCH
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, Statut szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc i promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawoływanie do samookaleceń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych)
Telefony/kontakty alarmowe krajowe	Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet@dyzurnet.pl , tel. 801 615 005, Policja 997
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	<p>Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.</p> <p>W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. W przypadku sytuacji (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu na Policję oraz zgłosić go do serwisu Dyżurnet (dyzurnet.pl).</p>
Identyfikacja sprawcy(-ów)	W identyfikacji sprawców kluczowe znaczenie odgrywać będą zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim występują na ogół: twórca treści (np. pornografii) oraz osoby, która udostępniły je dziecku. Często osobami tymi są rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.
Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	W przypadku udostępniania (dzielenia się) treści opisanych wcześniej jako szkodliwych/niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań. Działania szkoły powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na Policję.
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia – należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa z dzieckiem powinna się odbywać w warunkach jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W jej trakcie należy ustalić

	<p>okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści.</p> <p>Należy koniecznie powiadomić ich rodziców lub opiekunów prawnych o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach z wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz udzielającymi wsparcia.</p> <p>W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki nastąpił kontakt dziecka z nimi. Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podszywanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego. Np. kontakty z osobami handlującymi narkotykami czy proces rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy.</p>
Aktywności wobec świadków	W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie, czy szkole, wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadku naruszenia prawa np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą należy – w porozumieniu z rodzicami dziecka - niezwłocznie powiadomić Policję
Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi	Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

4.2 Cyberprzemoc – procedura reagowania

4.2	CYBERPRZEMOC
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, Statut szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie osmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, „filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań okres lanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS
Telefony alarmowe krajowe i lokalne	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży y - 116 111 Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100, dyzurnet@dyzurnet.pl
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	

<p>Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia</p>	<p>Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie. Podziękować za zaufanie i zgłoszenie tej sprawy.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Potwierdzić, że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktymizacji czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do dyrekcji). ▪ Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem kapusiem, obawa o własne bezpieczeństwo). <p>W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość/powtarzalność). Realizując procedurę należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami, etc. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu nie dopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań w stronę cyberprzemocy).</p>
<p>Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów</p>	<p>Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń, etc.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.</p>
<p>Identyfikacja sprawcy(-ów)</p>	<p>Identyfikacja sprawcy(ów) często jest możliwa dzięki zebranych materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą, analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niego cyberprzemoc.</p> <p>Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK)</p>
<p>Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły</p>	<p>Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadość uczynienia ofiarom cyberprzemocy).</p> <p>Cyberprzemoc powinna podlegać sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły (m. in. w statucie, kontrakcie, regulaminie). Szkoła może tu stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Warto jednak rozszerzyć repertuar dostępnych środków, np. o czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym i przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (PSP, mp3) itp.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i zaopiekowaną przez dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, że wie ono, iż szkoła podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu.</p> <p>Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy – należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten</p>

	<p>sposób wobec niego, a także podkreślić, że dobrze zrobił ujawniając sytuację. Należy okazać zrozumienie dla jego uczuć, w tym trudności z ujawnieniem okoliczności wydarzenia, strachu, wstydu. Trzeba podkreślić, że szkoła nie toleruje przemocy i z tego zostaną podjęte odpowiednie procedury interwencyjne. Należy poinformować ucznia o krokach, jakie może podjąć szkoła i sposobach, w jaki może zapewnić mu bezpieczeństwo.</p> <p>Należy pomóc ofierze (rodzicom ofiary) w zabezpieczeniu dowodów (to może być dla niej zadanie trudne zarówno ze względów technicznych, jak i emocjonalnych), zerwaniu kontaktu ze sprawcą, zadbaniu o podstawowe zasady bezpieczeństwa on-line (np. niedostępność swoich danych kontaktowych, kształtowanie swojego wizerunku etc).</p> <p>Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zakończenia procedury. Warto monitorować sytuację, „czuwać” nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnionym incydencie cyberprzemocy.</p> <p>W działaniu wobec ofiary należy także włączyć rodziców ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyrazi zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom.</p> <p>W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami, jeśli jest to wskazane, można zaproponować pomoc specjalisty (np. psycholog szkolny, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.</p>
Aktywności wobec świadków	<p>Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia, zwłaszcza, jeśli byli oni osobami ujawniającymi cyberprzemoc. W trakcie rozmowy ze świadkami należy okazać zrozumienie i empatię dla ich uczuć – obawy przed przypięciem łatki „donosiciela”, strachu przed staniem się kolejną ofiarą sprawcy itp.</p>
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	<p>Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania Policji i sądu rodzinnego – procedura powinna umożliwiać rozwiązanie sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej szkoły. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje z statutu i/lub regulaminu wobec ucznia) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia).</p> <p>Kontakt z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie powinien odpowiadać dyrektor szkoły.</p>
Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi	<p>Kontakt z dostawcą usługi może być wskazany w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania stymuluje administrator serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.</p>

4.3 Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły - procedura reagowania

4.3	NARUSZENIA PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA I PRACOWNIKA SZKOŁY
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny (art. 190a par. 2)
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły. Należy zwrócić uwagę, iż podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź montowanych), szantażu (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskania korzyści (np. usługi premium SMS). Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Gdy sprawcą jest uczeń - kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego). Istotne dla ścigania sprawcy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.
	W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania - w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms). Równoległe należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności. Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary, bądź w innych celach niezgodnych z prawem należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą Policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów <i>online</i> lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia.

<p>Identyfikacja sprawcy(-ów)</p>	<p>W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz na spełnianie przesłanki, iż sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej należy je zabezpieczyć i przekazać Policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać winna Policja.</p> <p>W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo – edukacyjnych uzgodnionych z rodzicami.</p>
<p>Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły</p>	<p>Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinny być przeprosiny złożone osobie poszkodowanej.</p> <p>Celem takich działań winno być nie tylko nabycie odpowiedniej wiedzy przez ucznia na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na akceptującą szacunek dla wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła winna podjąć niezależnie od powiadomienia Policji/ sądu rodzinnego.</p> <p>Dyrekcja szkoły winna podjąć decyzje w sprawie powiadomienia o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga. Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń - sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. W takim przypadku dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej adwokata lub radcyprawnego.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>Ofiary incydentów należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami - opieką pedagogiczno-psychologiczną i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.</p>
<p>Aktywności wobec świadków</p>	<p>Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi oraz ryzyko penalizacji.</p>
<p>Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi</p>	<p>Gdy naruszenie prywatności, czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice dzieci winni o nim powiadomić Policję.</p>
<p>Współpraca ze służbami placówkami specjalistycznymi</p>	<p>W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary, można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.</p>

4.4 Zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu – procedura reagowania

4.4	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA DZIECI W ZWIĄZKU Z NADMIERNYM KORZYSTANIEM Z INTERNETU</p>
<p>Podstawy prawne uruchomienia procedury</p>	<p>Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe</p>
<p>Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)</p>	<p>Infoholizm (siecioholizm) – nadmierne, obejmujące niekiedy niemal całą dobę korzystanie z zasobów Internetu i gier komputerowych (najczęściej sieciowych) i portali społecznościowych przez dzieci. Jego negatywne efekty polegają na pogarszaniu się stanu zdrowia fizycznego (np. choroby oczu, padaczka ekranowa, choroby kręgosłupa) i psychicznego (irytacja, rozdrażnienie, spadek sprawności psychofizycznej, a nawet depresja), zaniedbywaniu codziennych czynności, oraz osłabianiu relacji rodzinnych i społecznych.</p>
<p style="text-align: center;">SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA</p>	
<p>Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia</p>	<p>Infoholizm stwierdza najczęściej rodzic lub opiekun prawny dziecka. W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej. Kluczowe są tutaj pozostałe objawy wskazane wyżej.</p> <p>Nauczyciele w szkole także powinni zainteresować się przypadkami dzieci nieangażujących się w życie klasy, a poświęcającymi wolne chwile na kontakt <i>online</i> lub przychodzącymi do szkoły po nieprzespanej nocy. Rzadziej zgłoszeń można się spodziewać od rówieśników dziecka nadmiernie korzystającego z sieci.</p>
<p>Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów</p>	<p>Reakcja szkoły powinna polegać w pierwszych krokach na ustaleniu skutków zdrowotnych i psychicznych, jakie nadmierne korzystanie z zasobów Internetu wywołało u dziecka (np. gorsze oceny w nauce, niedosypianie, niedojadanie, rezygnacja z dawnych zainteresowań, załamanie się relacji z rodziną czy rówieśnikami). Celem tych ustaleń jest wybór odpowiedniej ścieżki rozwiązywania problemu - z udziałem specjalistów (lekarzy, terapeutów) lub bez – wyłącznie w szkole. W początkowej fazie popadania w uzależnienie do Internetu należy koncentrować się na wsparciu udzielonym w rodzinie i w szkole (psycholog/pedagog szkolny, wychowawca).</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>Osoba, której problem dotyczy, powinna zostać otoczona zindywidualizowaną opieką przez pedagoga/psychologa szkolnego. Pierwszym jej etapem będzie rozmowa (rozmowy) ze specjalistą, która pozwoli zdiagnozować poziom zagrożenia, określić przyczyny popadnięcia w nałóg (np. sytuacja domowa, brak sukcesów edukacyjnych w szkole, izolacja w środowisku rówieśniczym) i ukazać specyfikę przypadku. Każde dziecko, u którego podejrzewa się nałóg korzystania z Internetu powinno zostać profesjonalnie zdiagnozowane przez psychologa szkolnego. Czasem warto w tym zakresie skorzystać z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.</p> <p>Dziecku w trakcie wsparcia należy zapewnić komfort psychiczny - o jego sytuacji i specyfice uwarunkowań osobistych muszą zostać powiadomieni wszyscy uczący go i oceniający nauczyciele.</p> <p>O ile nie wiedzą o problemie swojego dziecka, niezbędne jest powiadomienie rodziców lub opiekunów prawnych dziecka i omówienie z nimi wspólnych rozwiązań. Tylko synergiczne współdziałanie rodziców i szkoły może zagwarantować powodzenie podejmowanych działań wspierających dziecko.</p>

Aktywności wobec świadków	Jeśli świadkami problemu są rówieśnicy dziecka, należy im w rozmowie zwrócić uwagę na negatywne aspekty nadmiernego korzystania z zasobów Internetu oraz zaapelować o codzienne wsparcie dla dziecka dotkniętego problemem, a także o informowanie wychowawcy w przypadku wystąpienia kolejnych przypadków u innych dzieci.
Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi	W przypadku zdiagnozowania przez psychologa zaawansowanego uzależnienia od korzystania z zasobów Internetu dziecko powinno zostać skierowane przez szkołę, w bliskiej współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. W części przypadków może się okazać konieczna diagnoza i terapia lekarska.

4.5 Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią – procedura reagowania

4.5	NAWIĄZYWANIE NIEBEZPIECZNYCH KONTAKTÓW W INTERNECIE - UWODZENIE, ZAGROŻENIE PEDOFILIĄ
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, art. 200, 200a par 1 i 2, art. 286 par.1
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).
Telefony alarmowe krajowe	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111 Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100 Zgłaszanie nielegalnych treści: Dyżurnet, dyzurnet.pl
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice dziecka lub osoby zajmujące się „poszukiwaniem pedofili”. W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół, w drugim - na Policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary. Kluczowe znaczenie w działaniach szkoły ma czas reakcji - szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje realizacji kontaktu <i>online</i> , przeradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, a także wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości. W przypadkach niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie – bezzwłocznie - należy dokonać zawiadomienia na Policji o wystąpieniu zdarzenia.

Identyfikacja sprawcy(-ów)	Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez Internet.
Aktywności wobec sprawców ze szkoły/ spoza szkoły	Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ew. świadkami.
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	<p>W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu – np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także werbunku do grupy terrorystycznej należy przede wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Podobne wsparcie winno być udzielone w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane i wzmacniane poprzez kontakty w Internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją w Internecie należy powiadomić rodziców.</p> <p>Pierwszą czynnością w ramach reakcji na zagrożenie jest otoczenie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami. W trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej w warunkach komfortu psychicznego przez wychowawcę/ pedagoga/psychologa/osobę ze szkoły, do której dziecko ma szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je Policji. Należy upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa. Towarzyszyć temu powinna analiza sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w Internecie. Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.</p> <p>Wszelkie działania szkoły wobec dziecka winny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.</p>
Aktywności wobec świadków	Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie Policji lub sądu rodzinnego.
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

4.6 Seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich – procedura reagowania

4.6	SEKSTING, PROWOKACYJNE ZACHOWANIA I AKTYWNOŚĆ SEKSUALNA JAKO ŹRÓDŁO DOCHODU OSÓB NIELETNICH
Podstawy prawne	Kodeks Karny (art. 191a i 202)

uruchomienia procedury	
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Seksting to przesyłanie drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub publikowanie np. w portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć, o kontekście seksualnym, erotycznym i intymnym.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Zgłoszeń przypadków sekstingu dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni dziecka - ofiary. Czasami informacja dociera do szkoły bezpośrednio od jej samej lub z grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Delikatny charakter sprawy, a także potencjalna penalizacja sprawcy, wymagają zachowania daleko posuniętej dyskrecji i profesjonalnej reakcji. Czasami zgłoszenia dokonują ofiary lub osoby je znające.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania: Rodzaj 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej. Rodzaj 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie. Rodzaj 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej – lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane jako narzędzie cyberprzemocy.
Identyfikacja sprawcy (-ów)	Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów - przesyłanych zdjęć, czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a). Jako, że seksting jest karalny, skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły. Rodzaj 1. Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało ostrzejsze konsekwencje, w tym prawne. Rodzaj 2. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektorze placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu na Policję. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (par. 2020 Kodeksu Karnego), dlatego też dyrektor placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu na Policję i/lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi. Rodzaj 3. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne – konieczne zgłoszenie takiego przypadku na Policję. W sytuacji zaistnienia znamion

	cyberprzemocy, należy dodatkowo zastosować procedurę: Cyberprzemoc. Decyzja o ewentualnym poinformowaniu opiekunów powinna być podejmowana przez pedagoga/psychologa, biorącego pod uwagę dobro małoletnich, w zależności od charakteru sytuacji.
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	Pierwszą reakcją szkoły i rodziców, obok dokumentacji dowodów, winno być otoczenie wszechstronną, dyskretną opieką psychologiczno - pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych, w przypadku upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla dziecka – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla jego indywidualności i przeżytego stresu.
Aktywności wobec świadków	Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym – np. poprzez przesłanie MMS do uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację w portalu społecznościowym, należy podjąć działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły jest zobowiązane do powiadomienia o tym zdarzeniu Policji lub sądu rodzinnego.
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	Kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi może okazać się konieczny w indywidualnych przypadkach. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny wspólnie z rodzicami.

4.7 Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam – procedury reagowania

4.7	BEZKRYTYCZNA WIARA W TREŚCI ZAMIESZCZONE W INTERNECIE, NIEUMIEJĘTNOŚĆ ODRÓŻNIENIA TREŚCI PRAWDZYWYCH OD NIEPRAWDZYWYCH, SZKODLIWOŚĆ REKLAM
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Ustawa z 11 stycznia 2017r. – prawo oświatowe
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych w forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleceń), skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiągnięcie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających temat „ściągi” i „bryków”), a także utrwalenia się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności	Uczniowie nie umiejący odróżniać prawdy od fałszu informacji publikowanych w Internecie winni być identyfikowani przez nauczycieli i wychowawców w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów. Często taka postawa ujawnia się podczas przygotowania prac domowych i jest stosunkowo łatwa do zidentyfikowania przez

zdarzenia	oceniającego je nauczyciela.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym – podczas lekcji lub w zadaniach domowych, każdorazowo winno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i sprostowane. Przypadki spektakularne powinny być archiwizowane przez nauczycieli i wykorzystywane podczas zajęć z edukacji medialnej (informacyjnej).
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i - w miarę możliwości – rozpowszechnienie ich w Internecie, w portalach o zbliżonej tematyce.
Aktywności wobec ofiar zdarzenia i świadków	Szkoła powinna prowadzić działania profilaktyczne - edukację medialną (informacyjną), zarówno w formie zajęć pozalekcyjnych, jak i w trakcie lekcji przedmiotów nieinformatycznych (np. historii, języka polskiego, wychowania w rodzinie) przez wszystkie lata nauki ucznia w szkole. Zajęcia w szkole mogą mieć charakter kilkuminutowych elementów edukacji medialnej wplecionej w lekcje o innej tematyce i/lub lekcji ukierunkowanych na zdobywanie przez dzieci i młodzież kompetencji medialnych

4.8 Łamanie prawa autorskiego – procedura reagowania

4.8	ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Ryzyko poniesienia odpowiedzialności cywilnej lub karnej z tytułu naruszenia prawa autorskiego albo negatywnych skutków pochopnego spełnienia niezasadzonych roszczeń (tzw. <i>copyright trolling</i>)
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	<p>W zależności od okoliczności oraz zaawansowania problemu, w którym doszło do ujawnienia sprawy, zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na zamkniętym lub publicznym forum internetowym, na piśmie w postaci wezwania podpisanego przez domniemanego uprawnionego lub jego pełnomocnika) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego np. wezwania z Policji lub prokuratury).</p> <p>Przyjęcie zgłoszenia dokonanego w sposób nieformalny powinno zaowocować powstaniem bardziej formalnego śladu, w postaci np. notatki służbowej, zakomunikowania przełożonemu itd. w zależności od wagi sprawy.</p> <p>Na wstępnym etapie należy przede wszystkim unikać wdawania się w argumentację, pochopnego przyznawania roszczeń lub spełniania żądań, piętnowania domniemych sprawców itd. bez ustalenia wszystkich okoliczności sprawy, w razie potrzeby w konsultacji z prawnikiem. Prawo autorskie jest regulacją skomplikowaną, a sądy decydują w sprawach o naruszenie praw autorskich często w bardzo odmienny sposób, dlatego w większości przypadków uzyskanie fachowej pomocy prawnej jest wysoce wskazane.</p> <p>Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich jest użycie materiałów prawnie chronionych na stronach</p>

	<p>internetowych szkoły, poza zakresem dozwolonego użytku, przez jej pracowników bądź uczniów. W przypadku naruszeń dokonanych przez uczniów szkoła nie może występować w roli sędziego - dochodzenie roszczeń należy pozostawić osobom uprawnionym. Szkoła powinna na każdym etapie skupić się na swojej roli edukacyjno- wychowawczej poprzez organizację lekcji na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.</p>
<p>Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów</p>	<p>Należy zebrać informacje przede wszystkim o:</p> <ul style="list-style-type: none"> osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.) wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku) <p>Należy zweryfikować wszystkie informacje podawane przez zgłaszającego lub inne osoby. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy podjąć kontakt z odpowiednimi służbami celem ustalenia, czy takie postępowanie faktycznie się toczy, czego dokładnie dotyczy i jaka jest w nim rola poszczególnych osób. Taki kontakt najlepiej przeprowadzać za pośrednictwem adwokata lub radcy prawnego.</p> <p>Należy sprawdzić, czy okoliczności podane w zgłoszeniu faktycznie miały miejsce i czy powoływane tam dowody nie zostały zmanipulowane.</p>
<p>Identyfikacja sprawcy(-ów)</p>	<p>Dochodzenie naruszeń praw autorskich realizowane jest, co do zasady, z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami, a w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo zaangażowane mogą być Policja i prokuratura. Szkoła nie powinna wyręczać tych organów w ich rolach ani też wkraczać w ich kompetencje. Szkoła powinna skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując otrzymanie zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom (a być może i wszystkim uczniom, nauczycielom i opiekunom) wiedzy na temat tego, jak faktycznie prawo reguluje tę konkretną sytuację.</p>
<p>Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły</p>	<p>Zasadniczo o dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony (tzn. autor lub inna osoba, której przysługują prawa autorskie). Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub inne kompromisowe zakończenie powstałego sporu. Np. w przypadku, gdy ofiarą jest osoba ze szkoły, autorytet szkoły może pomóc w skłonieniu sprawcy do zaprzestania naruszeń. Z kolei w przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.</p>
<p>Aktywności wobec świadków</p>	<p>Stosownie do okoliczności, należy samodzielnie zebrać ich zeznania lub zadbać, aby zostały one zebrane przez uprawnione organy.</p>
<p>Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi</p>	<p>Ponieważ, co do zasady dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadamić Policję lub składać powództwo. Stosownie do wskazanej wyżej roli mediatora, szkoła powinna zaangażować się natomiast przede wszystkim w ułatwianie zakończenia sporu bez takiej eskalacji.</p>

Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	Można rozważyć zorganizowanie szkoleń lub warsztatów z zakresu prawa autorskiego w internecie dla wszystkich zainteresowanych osób w szkole. ¹
Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi	Zależnie od okoliczności, może być wskazana asysta sprawcy bądź ofiary przy kontakcie z tego typu podmiotami, np. w celu zablokowania dostępu do utworu umieszczonego w Internecie z naruszeniem prawa. Ponadto, stosownie do przepisów prawa, tego typu usługodawcy mogą zostać zobowiązani do przekazania szczegółów dotyczących naruszenia dokonanego z użyciem ich usług (do czego jednak może być potrzebne postanowienie sądowe).

4.9 Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online – procedura reagowania

4.9	ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO SIECI, KOMPUTERÓW I ZASOBÓW ONLINE
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe Statut szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Kategoria technicznych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego obejmuje obecnie szerokie spectrum problemów: (1) ataki przez wirusy, robaki i trojany, (2) ataki na zasoby sieciowe (hakerstwo, spyware, crimeware, exploit, ataki słownikowe i back door, skanowanie portów, phishing, pharming, sniffing, spoofing, ataki Denial of service (DoS), rootkit) i ataki socjotechniczne. Na styku z zagadnieniami technicznymi lokalizują się zagrożenia wynikające z nieprawidłowych i szkodliwych zachowań użytkowników np. używanie łatwych do odgadnięcia haseł, pozostawianie komputerów włączonych bez opieki, czy brak zabezpieczeń na wypadek braku energii elektrycznej.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę cyfrową szkoły oraz dyrekcji. Kluczowe znaczenie ma zebranie i zabezpieczenie przez specjalistę dowodów w formie elektronicznej.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	W części przypadków zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego szkoła poradzi sobie we własnym zakresie, w niektórych konieczne będzie skorzystanie z zewnętrznego wsparcia wyspecjalizowanych firm.
Identyfikacja	Identyfikację sprawców ataku należy pozostawić specjalistom – informatykom. W

¹ Można skorzystać m.in. z materiałów edukacyjnych (scenariusze zajęć, podręczniki) dostępnych na stronach <http://prawokultury.pl/>, <http://edukacjamedialna.edu.pl> oraz <http://www.legalnakultura.pl/pl>. Fundacja Nowoczesna Polska prowadzi nieodpłatną pomoc w sprawach prawno-autorskich - w każdy poniedziałek w godz. 15-17 pod numerem tel. +48 739 231 233 oraz przez Internet <https://prawokultury.pl/pierwsza-pomoc/pytanie/>

sprawcy(-ów)	sytuacji, gdy incydent spowodował szkole straty materialne lub wiązał się z utratą danych należy powiadomić Policję, aby podjęła działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy.
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, o zaistniałej sytuacji należy powiadomić ich rodziców, zaś wobec nich podjąć działania wychowawcze. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w e-dzienniku szkoły), należy taki przypadek zgłosić na Policję.
Aktywności wobec świadków	O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte sprawnie działania, tak przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadku wystąpienia strat materialnych oraz utraty danych (szczególnie danych wrażliwych) należy zgłosić incydent na Policji.
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	W przypadkach zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez trojany) lub strat (np. utrata danych z e-dziennika) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania lub zamówienie usługi w wyspecjalizowanej firmie.

REKOMENDACJE DLA DZIAŁAŃ W SZKOLE

1. Nie należy bagatelizować żadnego sygnału świadczącego o fakcie zaistnienia zagrożenia. Należy przeciwdziałać temu zjawisku na możliwie wczesnym etapie jego powstawania.
2. Należy dać możliwość uczniowi poinformowania nauczyciela lub pedagoga o zaistniałej sytuacji związanej z czynnością niebezpieczną, budując atmosferę zaufania.
3. Należy wyciągać konsekwencje w stosunku do osób dopuszczających się czynów zabronionych.
4. W ramach działań profilaktycznych podczas lekcji wychowawczych, przy współpracy z ekspertami i specjalistami, należy informować uczniów o skutkach i konsekwencjach związanych z zagrożeniami w szkole jak i poza nią.
5. Należy tworzyć przyjazne środowisko pracy i nauki poprzez sprawiedliwe ocenianie, jasne, czytelne, sprawiedliwe normy, przyjazny nadzór nad uczniami, sprawną organizację życia szkolnego.
6. Należy podejmować działania integrujące zespoły klasowe, poznawanie się uczniów, sprzyjające budowie pozytywnych relacji w klasie.

7. Należy budować relacje na autorytecie nauczyciela: nauczyciel powinien jasno określić zasady pracy i wymagania wobec uczniów, prowadzić lekcje w sposób zrozumiały, szanować ucznia i udzielać mu wsparcia, sprawować kontrolę w klasie i interweniować w razie zachowania naruszającego normy.
8. Należy diagnozować sytuacje w szkole w kontekście występowania zagrożeń wewnętrznych w placówce, przeciwdziałania i usuwania oraz monitorować postępy i efekty wprowadzonych działań.
9. Niezbędna jest edukacja profilaktyczna jako forma merytorycznego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów kierowana do nauczycieli, osób współpracujących z uczniami i rodziców.
10. Należy organizować rozmowy, pogadanki i dyskusje z rodzicami.

Niniejszy dokument mogą uzupełniać odrębne regulaminy, jeśli szkoła widzi taką potrzebę.

Zaopiniowano na zebraniu Rady Pedagogicznej Publicznej Szkoły Podstawowej im. Bolesława Chrobrego w dniu 27 maja 2019r.

Procedury bezpieczeństwa obowiązują od dnia 27 maja 2019r.

DYREKTOR
PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ
im. Bolesława Chrobrego
mgr Krystyna Maluchnik